

Konvergenční program České republiky

listopad 2008

Obsah:

1	Hospodářská politika.....	6
1.1	Fiskální politika.....	6
1.2	Měnová politika.....	6
1.3	Strukturální politiky	7
2	Makroekonomický scénář	9
2.1	Světová ekonomika a technické předpoklady	9
2.2	Aktuální makroekonomický vývoj.....	10
2.3	Střednědobý scénář	12
2.4	Vztahy k zahraničí a sektorové bilance.....	16
2.5	Růstové implikace strukturálních reforem	17
3	Hospodaření vládního sektoru – deficit a dluh.....	18
3.1	Aktuální vývoj veřejných financí.....	18
3.2	Střednědobý fiskální výhled.....	19
3.3	Strukturální saldo a charakter fiskální politiky	20
3.4	Vývoj vládního dluhu.....	21
3.5	Rozpočtové dopady významných reforem	22
4	Porovnání s předchozím Konvergenčním programem a analýza citlivosti.....	23
4.1	Porovnání s makroekonomickým scénářem předchozího KP.....	23
4.2	Porovnání s fiskálním rámcem předchozího Konvergenčního programu	24
4.3	Analýza citlivosti.....	25
5	Kvalita veřejných financí – příjmy a výdaje	27
5.1	Příjmy vládního sektoru	27
5.2	Výdaje vládního sektoru.....	29
6	Udržitelnost veřejných financí	33
6.1	Vládní strategie	33
6.2	Fiskální důsledky stárnutí – dlouhodobé projekce.....	35
7	Změny institucionálního rámce fiskální politiky	37
7.1	Střednědobý horizont rozpočtového procesu	37
7.2	Rezervní fondy	37
7.3	Místní vládní instituce.....	37
7.4	Transformační instituce a autonomní vládní agentury.....	38
7.5	Zjednodušení daňového systému	38
7.6	Opatření pro regulaci a řízení fiskálních rizik.....	39
7.7	Státní pokladna.....	39
7.8	Programové rozpočtování	40
8	Přílohy	41
8.1	Tabulková příloha	41

Seznam tabulek:

Tabulka 2.1: Exogenní předpoklady scénáře	9
Tabulka 2.2: Ekonomický růst	13
Tabulka 2.3: Ceny zboží a služeb.....	14
Tabulka 2.4: Zaměstnanost a mzdy	15
Tabulka 2.5: Čisté půjčky / výpůjčky.....	17
Tabulka 3.1: Saldo sektoru vládních institucí podle subsektorů	19
Tabulka 3.2: Strukturální saldo ^(a)	20
Tabulka 3.3: Vládní dluh podle subsektorů	21
Tabulka 3.4: Vývoj vládního dluhu a související ukazatele.....	21
Tabulka 3.5: Dopady nových rozpočtově významných opatření	22
Tabulka 4.1: Změna vnějších předpokladů scénáře	23
Tabulka 4.2: Změna indikátorů makroekonomického scénáře	24
Tabulka 4.3: Srovnání s předchozím Konvergenčním programem.....	25
Tabulka 4.4: Základní makroekonomické indikátory – základní scénář	26
Tabulka 4.5: Základní makroekonomické indikátory – optimistický scénář	26
Tabulka 4.6: Základní makroekonomické indikátory – pesimistický scénář	26
Tabulka 5.1: Příjmy vládního sektoru	28
Tabulka 5.2: Dopady příjmových opatření ¹	29
Tabulka 5.3: Výdaje vládního sektoru	30
Tabulka 5.4: Dopady výdajových opatření ¹	31
Tabulka 5.5: Výdaje sektoru vládních institucí podle funkcí.....	31
Tabulka 6.1: Makroekonomické předpoklady projekcí	35
Tabulka 6.2: Dlouhodobá udržitelnost veřejných financí	35
Tabulka 6.3: Rozsah nutné fiskální konsolidace	36
Tabulka 8.1: Ekonomický růst	41
Tabulka 8.2: Cenový vývoj	41
Tabulka 8.3: Vývoj trhu práce.....	42
Tabulka 8.4: Rozklad změny čisté finanční pozice.....	42
Tabulka 8.5: Vývoj rozpočtu vládního sektoru	43
Tabulka 8.6: Vývoj dluhu vládního sektoru.....	44
Tabulka 8.7: Cyklický vývoj.....	44
Tabulka 8.8: Odchylky od předchozí verze	45
Tabulka 8.9: Dlouhodobá udržitelnost veřejných financí	45
Tabulka 8.10: Základní předpoklady	46

Seznam grafů:

Graf 2.1: Reálný HDP	Graf 2.2: Míra inflace (HICP).....	10
Graf 2.3: Zaměstnanost (podle SNA)	Graf 2.4: Běžný účet / HDP	11
Graf 2.5: Měnový kurz CZK/EUR.....		11
Graf 2.6: Produkční mezera	Graf 2.7: Růst potenciálního produktu.....	12
Graf 2.8: Rozklad růstu HDP	Graf 2.9: HDP na obyvatele	13
Graf 2.10: HICP	Graf 2.11: Deflátor HDP a směnné relace.....	15
Graf 2.12: Míra zaměstnanosti a aktivity	Graf 2.13: Míra nezaměstnanosti	16
Graf 5.1: Vládní výdaje podle funkcí.....		32
Graf 6.1: Projekce výdajů	Graf 6.2: Primární deficit a dluh	36

Úvod

Česká republika předkládá v rámci evropského mnohostranného dohledu a koordinace fiskálních politik pravidelnou aktualizaci Konvergenčního programu (KP).

Hospodaření vládních institucí za rok 2007 dopadlo lépe, než se očekávalo: vládní saldo dosáhlo -1,0 % HDP, což představuje meziroční zlepšení o 1,7 p.b. S Českou republikou byla následně v roce 2008 ukončena Procedura při nadměrném schodku, kdy Rada EU konstatovala, že ČR důvěryhodným a udržitelným způsobem snížila poměr deficitu vládního sektoru k HDP pod referenční 3% hranici. Vláda ČR je nicméně odhodlaná nejen udržovat deficity hluboko pod úrovní 3 % HDP, ale usilovat o jejich další snižování. Současně bude pokračovat v dalších reformách zaměřených na dlouhodobou udržitelnost veřejných financí, zejména v oblasti zdravotnictví a penzijního systému.

Úspěšnost tohoto cíle je však zatížena značnými riziky. Přestože makroekonomický scénář, na jehož základě je KP sestavován, je stejně jako v minulých letech koncipován jako realistický a konzervativní, nelze prozatím s větší určitostí odhadnout dopady krize na finančních trzích na světovou a českou ekonomiku. Za současného stavu znalostí (KP byl zpracováván na základě údajů, které byly známy k 1. říjnu) se očekává zpomalení reálného růstu HDP na 4,4 % v roce 2008 a na 3,7 % v roce 2009. Po překonání důsledků globální krize by měl hospodářský růst zrychlit na úroveň 5,2 % v roce 2011.

Z hlediska struktury veřejných financí pokračuje zvyšování podílu nepřímých daní a pokles u podílu přímých daní na HDP, hlavním faktorem je zvýšení základní sazby DPH z 5 % na 9 % s účinností od 1. ledna 2008. Současně dochází k poklesu podílu výdajů vládních institucí na HDP, zejména vlivem úsporných opatření v sociální oblasti a umírněným růstem vládních výdajů.

Největším rizikem pro dlouhodobou udržitelnost veřejných financí je očekávaný demografický vývoj, kdy se podle projekcí má v následujících letech dramaticky zvýšit poměr mezi počtem osob v důchodovém věku a ekonomicky aktivní populací. Vláda je připravená tomuto problému čelit zejména pokračováním v započaté reformě důchodového systému; dlouhodobé udržitelnosti veřejných financí má také napomoci pokračování v reformách zdravotnictví.

Konvergenční program byl pro informaci odeslán do Parlamentu ČR. Příslušné výbory věnují konvergenčním programům stále větší pozornost a jsou pravidelně informovány o hodnocení KP Evropskou komisí a Radou ECOFIN. Byly také náležitě zpraveny o průběhu a ukončení Procedury při nadměrném schodku s Českou republikou.

Konvergenční program České republiky byl vypracován na základě nařízení Rady (ES) č. 1055/2005, kterým se mění nařízení (ES) č. 1466/97 o posílení dohledu nad stavy rozpočtů a nad hospodářskými politikami a o posílení koordinace hospodářských politik. KP dále sleduje principy obsažené v Pokynech k formě a obsahu Stabilizačních a Konvergenčních programů, které byly přijaty na zasedání Rady ECOFIN 11. října 2005.

V elektronické podobě je KP možné získat na internetových stránkách Ministerstva financí České republiky: <http://www.mfcr.cz>.

1 Hospodářská politika

1.1 Fiskální politika

Prioritou pro následující období zůstává zlepšení strukturálních parametrů veřejných financí a další snižování deficitu vládního sektoru. Dosažení tohoto cíle však bude ztíženo očekávaným zpomalením růstu českého hospodářství souvisejícím zejména s ochlazením evropské i světové ekonomiky a krizí na finančních trzích. Vláda je současně nadále odhodlána pokračovat v reformách, které zlepší dlouhodobou udržitelnost veřejných financí.

Hlavními cíli vlády ve fiskální oblasti jsou:

- dodržení schválených výdajových limitů, které by měly vést k dosažení salda vládního sektoru na úrovni -1,6 % v roce 2009 a -1,5 % v roce 2010, pro rok 2011 byl schválen nový fiskální cíl ve výši -1,2 % a jemu odpovídající výdajový limit,
- snížení daňového zatížení a současně omezení administrativní zátěže a daňové distorze prostřednictvím zjednodušení daňového systému,
- snížení dynamiky vládních výdajů v poměru k růstu nominálního HDP a posílení jejich efektivity,
- pokračování v reformách systémů důchodového zabezpečení a zdravotnictví.

Aktivní opatření ke snížení deficitu jsou soustředěna zejména na úspory na výdajové straně veřejných rozpočtů, a to především na oblast mandatorních výdajů, jejichž omezování bylo umožněno přijetím stabilizačních opatření v roce 2007. Tyto kroky dále povedou ke zvýšení účinnosti sociálního systému a posílení motivace k ekonomické aktivitě.

Na příjmové straně dojde k postupnému snížení daňové zátěže a ke zjednodušení daňového systému. Pokles zdanění fyzických a právnických osob a transparentní a podnikatelsky příznivá správa daní jsou hlavními prvky podporujícími ekonomický růst. V následujících letech bude tempo růstu daňových příjmů brzděno ochlazením české ekonomiky.

Předpokladem úspěšného provedení fiskální konsolidace je důsledné uplatňování režimu fiskálního cílení a dodržování schválených střednědobých výdajových rámců.

Střednědobým rozpočtovým cílem zůstává snížení strukturálního deficitu vládního sektoru na úroveň 1 % HDP do roku 2012.

V souvislosti s negativními fiskálními dopady stárnutí populace je vláda odhodlaná pokračovat v reformách důchodového systému a zdravotnictví, které byly nastartovány v roce 2007.

1.2 Měnová politika

Měnová politika ČNB je i nadále prováděna v režimu cílování inflace. Od ledna 2006 platí inflační cíl vyjádřený pro meziroční růst indexu spotřebitelských cen (CPI) ve výši 3 % s maximální odchylkou jednoho procentního bodu na obě strany. V březnu roku 2007 ČNB stanovila nový inflační cíl s platností od roku 2010 ve výši 2 % s tolerančním pásmem ve výši

jednoho procentního bodu oběma směry. Současně vyhlásila, že umožní postupné snižování inflace na úroveň nového inflačního cíle s dostatečným předstihem tak, aby se k datu platnosti nového cíle nacházela v jeho blízkosti.

V poklesu inflačního cíle se odrazila zejména dlouhodobější perspektiva pro fungování režimu cílování inflace v ČR daná odsunutím termínu přijetí eura za původně uvažovaný horizont roku 2010 (viz dále) a dosavadní nízkoinflační vývoj české ekonomiky projevující se v ukotvenosti inflačních očekávání na nízkých hodnotách. Nižší inflace v ČR v souladu s novým cílem do budoucna dále zvyšuje šance na plnění maastrichtského kritéria cenové stability. ČNB i nadále chápe své inflační cíle jako střednědobé, od nichž se skutečná inflace může přechodně odchylovat v důsledku exogenních šoků. Jedním z takových šoků jsou úpravy nepřímých daní, na jejichž primární dopady měnová politika standardně nereaguje a soustředí se pouze na jejich sekundární dopady.

Původní Strategie přistoupení ČR k eurozóně z roku 2003 nebyla naplněna a termín přijetí eura v ČR v původně uvažovaném horizontu let 2009 - 2010 již není reálný. Aktualizovaná strategie přistoupení České republiky k eurozóně schválená vládou ČR v srpnu 2007 konstatuje, že překážkou pro splnění maastrichtských kritérií zůstává nekonsolidovaný stav veřejných financí. Ten spolu s nízkou pružností ekonomiky, zejména trhu práce, zároveň představuje riziko pro fungování české ekonomiky v eurozóně a brání realizaci výhod spojených s přijetím eura. Datum přijetí eura se proto odvine od vyřešení těchto problematických míst v rámci zásadní reformy veřejných financí a od posílení pružnosti české ekonomiky. V této souvislosti je vstup do systému kurzů ERM II i nadále chápán pouze jako nezbytná podmínka pro přijetí eura a délka pobytu v něm by měla být proto minimální. Pravidelný dokument „Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění s eurozónou“ společně vypracovaný MFČR a ČNB a schválený vládou na konci 2007 přitom konstatoval, že dosud nebylo dosaženo dostatečného pokroku při vytváření podmínek pro přijetí eura, aby mohlo dojít ke stanovení cílového data vstupu do eurozóny. Doporučení nestanovovat prozatím cílové datum pro vstup do eurozóny zároveň implikovalo doporučení, aby ČR v průběhu roku 2008 neusilovala o vstup do mechanismu ERM II.

S očekávaným vyprcháváním inflačních tlaků souvisejícím s odezněním jednorázových nákladových šoků z přelomu let 2007 a 2008, sestupem ekonomiky z vrcholu hospodářského cyklu a dopady letošního zrychleného posilování kurzu koruny lze v nejbližších obdobích očekávat pokles úrokových sazeb a poté zhruba jejich stabilitu.

1.3 Strukturální politiky

Podrobný přehled priorit a přijatých opatření v oblasti strukturálních politik je uveden v Národním programu reformy České republiky 2008 – 2010, jenž byl vládou schválen v říjnu 2008. Proto zde uvádíme pouze výběr některých opatření.

Vláda v březnu 2008 zahájila reformu systému výzkumu, vývoje a inovací. Cílem celého souboru opatření je zjednodušení administrativy, zkvalitnění systému a zvýšení přínosu výzkumu, vývoje a inovací pro českou ekonomiku. Veřejné finanční prostředky na výzkum a vývoj jsou postupně navyšovány tak, aby v roce 2010 dosáhly objemu 1 % HDP.

Připravuje se Bílá kniha terciárního vzdělávání, která poskytne východisko pro reformu vysokého školství. Koncept reformy spočívá v odstranění překážek v přístupu k vysokoškolskému vzdělání, změnách ve struktuře vysokého školství a změně systému

financování. Strategie celoživotního učení ČR byla schválena vládou již v červenci 2007. V současné době ČR připravuje Implementační plán Strategie, v němž rozpracovává jednotlivé návrhy do konkrétních úkolů.

Vláda se také aktivně zasazuje o zlepšení podnikatelského prostředí, především pak o snižování administrativní zátěže. V dubnu 2008 byl schválen „Plán pro snižování administrativní zátěže podnikatelů do roku 2010“, jež stanovuje závazný postup pro snížení zátěže o 20 % za období 2005-2010. V červenci 2008 rozšířil své služby pro živnostníky Czech POINT a vstoupila v účinnost novela živnostenského zákona. Ta přinesla zrušení živnostenských listů a koncesních listin, zrušení místní příslušnosti živnostenských úřadů, omezení oznamovací povinnosti, zavedení jedné volné živnosti a celkovou restrukturalizaci živností. Dále byl schválen zákon o eGovernmentu, jenž upravuje elektronické úkony vybraných orgánů veřejné správy a právnických osob, informační systém datových schránek a zavádí do právního řádu autorizovanou konverzi dokumentů. Zákon nabude účinnosti v červenci 2009. V současné době je připravována komplexní reforma daňového systému.

Pro posílení konkurenceschopnosti a ochrany životního prostředí je důležité snížení energetické a materiálové náročnosti českého hospodářství. ČR zahájila první fázi ekologické daňové reformy implementací směrnice 2003/96/ES od ledna 2008. Cílem je přesun od zdanění práce ke zdanění výrobků a služeb, jejichž výroba či spotřeba má negativní dopad na životní prostředí při zachování principu výnosové neutrality. ČR také podporuje obnovitelné zdroje energie a využívání kombinované výroby elektřiny a tepla prostřednictvím výkupních cen a příspěvků k ceně elektřiny.

Výchozím dokumentem pro další rozvoj dopravní infrastruktury je Harmonogram výstavby dopravní infrastruktury 2008 – 2013, jenž byl schválen vládou ČR v září 2007. Hlavní prioritou je dobudování páteřní sítě dálnic a železničních koridorů.

Pružný trh práce představuje další prioritu vlády. V lednu 2009 vstoupí v účinnost novela zákona o zaměstnanosti, která významně upravuje podporu a dávky pro nezaměstnané a zavádí zelené karty pro zahraniční pracovníky. V současné době je také připravována novela zákoníku práce.

2 Makroekonomický scénář

Velký rozptyl možného budoucího vývoje exogenních parametrů výrazně zvyšuje míru nejistoty makroekonomického scénáře KP. Přestože byl koncipován jako realistický a konzervativní se snahou o vyvážení možných kladných i záporných odchylek ekonomického vývoje, není za současného stavu¹ znalostí možné odhadnout ani hloubku problémů globální ekonomiky ani délku trvání, rozsah a následné dopady krizové situace na českou ekonomiku.

2.1 Světová ekonomika a technické předpoklady²

Světová ekonomika prochází bouřlivým obdobím krize na finančních trzích, která výrazně znesnadňuje formulaci reálných předpokladů o budoucím globálním vývoji. Ekonomika USA i řada ekonomik v Evropě budou v roce 2009 v nejlepším případě stagnovat. Výrazně nadále porostou asijské ekonomiky, zejména Čína a Indie.

Ekonomický růst v EU27 se zpomaluje od roku 2006. Vzhledem k vývoji na finančních a akciových trzích i poklesu dynamiky exportu, který je významným tahounem růstu v EU, by mělo být dna ekonomického cyklu dosaženo zřejmě v průběhu roku 2009. V následujícím období lze očekávat pozvolné zotavení. Nové členské země pravděpodobně i nadále porostou rychleji než staré.

V současnosti sice dolarové ceny ropy klesly z rekordních úrovní nad 140 USD, ale i v následujících letech se pravděpodobně udrží na vysoké hladině. Pokles poptávky ve vyspělých zemích bude kompenzován růstem spotřeby zejména v asijských ekonomikách, což by mělo omezit možnost většího poklesu cen.

Tabulka 2.1: Exogenní předpoklady scénáře

	Rok 2007	Rok 2008	Rok 2009	Rok 2010	Rok 2011
USD/EUR směnný kurz <i>(roční průměr)</i>	1,37	1,49	1,39	1,35	1,35
CZK/EUR směnný kurz <i>(roční průměr)</i>	27,8	24,9	24,7	24,2	23,7
Výnos do doby splatnosti stát. dluhopisů 10R	4,28	4,65	4,43	4,26	4,24
PRIBOR 3M	3,09	3,96	3,76	3,71	3,39
HDP EU27 <i>(reálný růst v %)</i>	2,9	1,4	0,9	1,7	2,0
Cena ropy <i>(Ropa Brent, USD/barel)</i>	72,7	113	120	115	115

Zdroj: Eurostat, MMF, propočty MF ČR

Rizikem tohoto scénáře je možnost dalšího prohloubení krize finančních trhů, jež by vedla k vleklé recesi v USA i ekonomikách EU.

Pro kurzovou relaci USD/EUR byl zvolen technický předpoklad stability na úrovni 1,35 USD/EUR od roku 2010. Měnový kurz CZK/EUR by se měl postupně mírně

¹ KP byl zpracován na základě údajů, které byly známy k 1. říjnu 2008. Vývoj na světových finančních a komoditních trzích po tomto datu není brán v úvahu.

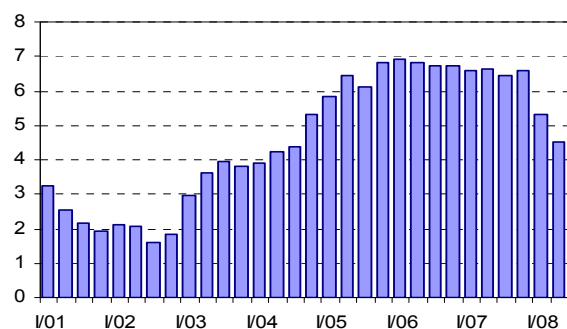
² Pro přípravu KP nebylo z technických důvodů možno využít „společných předpokladů o vývoji vnějšího prostředí“. Prognóza Evropské komise z jara 2008 je již z pochopitelných důvodů překonaná a definitivní předpoklady podzimní prognózy nebyly v době zpracování makroekonomického scénáře (začátek října 2008) známy. Proto je KP doplněn o citlivostní analýzu některých makroekonomických indikátorů v závislosti na exogenních veličinách v kapitole 4.

zhodnocovat k úrovni 23,50 CZK/EUR v roce 2011, což je v souladu s předstihem růstu produktivity proti zemím eurozóny. Předpoklady o vývoji krátkodobých úrokových sazeb byly zvoleny tak, aby byly konzistentní s plněním inflačního cíle ČNB.

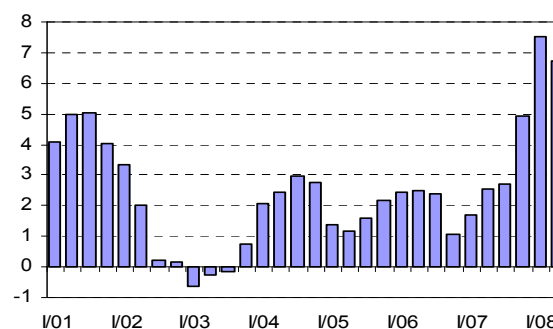
2.2 Aktuální makroekonomický vývoj

Česká ekonomika prošla v letech 2005 až 2007 obdobím vysoké dynamiky hrubého domácího produktu s průměrem 6,6 %. V 1. pololetí 2008 došlo dle očekávání ke zpomalení, a to na 4,9 %. Zatímco hlavním zdrojem ekonomického růstu v letech 2006 a 2007 byla domácí poptávka tažená výdaji domácností na konečnou spotřebu a tvorbou hrubého kapitálu, v 1. pololetí 2008 byl hlavním faktorem zahraniční obchod s příspěvkem 3,1 p.b. Naopak zpomalení zaznamenala domácí poptávka, a to jak vlivem zpomalení spotřeby domácností, tak z důvodu značného poklesu růstové dynamiky tvorby hrubého fixního kapitálu. Tempo růstu potenciálního produktu, tažené zejména vysokým příspěvkem souhrnné produktivity výrobních faktorů, bylo v 1. pololetí 5,2 %. Kladná produkční mezera, která dosáhla vrcholu ve 4. čtvrtletí 2007, se začíná uzavírat a v 1. pololetí činila cca 1,6 %.

Graf 2.1: Reálný HDP
meziroční růst v %

Graf 2.2: Míra inflace (HICP)
meziroční růst v %

Zdroj: ČSÚ

Nízkoinflační prostředí, typické pro českou ekonomiku v letech vysokého ekonomického růstu, pominulo ve 4. čtvrtletí 2007. Průměrná míra inflace dosáhla v 1. a 2. čtvrtletí hodnot 7,5 % resp. 6,7 % (na bázi HICP). Hlavními faktory vysoké dynamiky cenové hladiny jsou administrativní opatření, která přispěla k meziročnímu růstu inflace za 1. pololetí 2008 více než polovinou, a vysoké ceny energií a potravin na světových trzích.

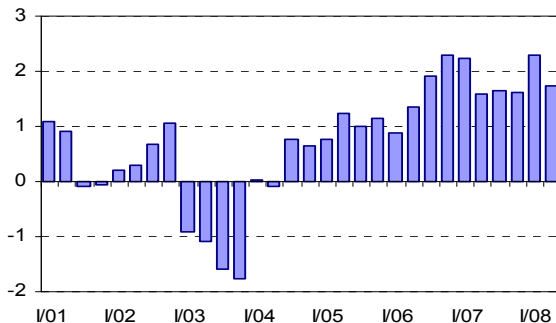
Díky zlepšení strukturálních charakteristik trhu práce a vlivu cyklického vývoje české ekonomiky dochází od 3. čtvrtletí 2004 k růstu zaměstnanosti (dle SNA). Ve 2. čtvrtletí 2008 dosáhl růst míry zaměstnanosti 1,7 %. Pozitivní vývoj na trhu práce se rovněž projevuje poklesem míry nezaměstnanosti. Od 1. čtvrtletí 2004, kdy míra nezaměstnanosti (podle VŠPS) dosáhla 8,7 %, postupně klesla její hodnota až na 4,2 % ve 2. čtvrtletí 2008.

Vnější ekonomická nerovnováha, vyjádřená podílem salda běžného účtu na HDP v klouzavých ročních úhrnech, se pohybuje v udržitelných mezích. Ve 2. čtvrtletí 2008 činil podíl deficitu běžného účtu na HDP 2,5 %. Zahraniční zadluženost české ekonomiky souvisí s vysokou investiční aktivitou, která ale nenachází oporu v dostatečných domácích úsporách. Zahraniční zadluženost se projevuje deficitní bilancí výnosů v podobě vysokého odtoku mezd, úroků a repatriovaných či reinvestovaných zisků. Záporné saldo bilance výnosů

převyšuje jinak kladné saldo výkonové bilance, které naopak poukazuje na solidní výkonnost zahraničního obchodu.

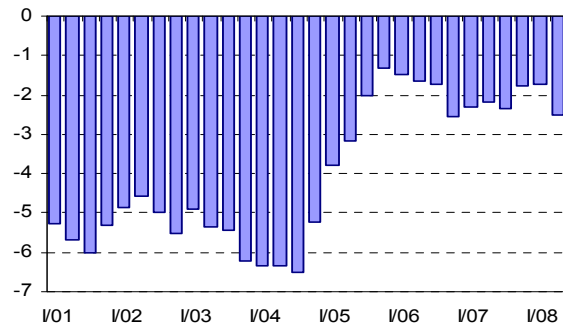
Graf 2.3: Zaměstnanost (podle SNA)

meziroční růst v %

Graf 2.4: Běžný účet / HDP

v %

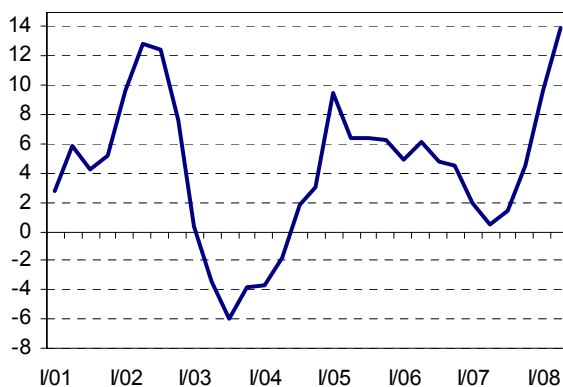

Zdroj: ČSÚ, ČNB

Česká ekonomika se dlouhodobě přibližuje svou reálnou výkonností a průměrnou cenovou hladinou k průměru zemí EU. Doprovodným jevem tohoto procesu je dlouhodobé posilování kurzu české koruny vůči euru. Prudké posilování v 1. polovině 2008, které ve 2. čtvrtletí dosáhlo vůči euru 13,9 %, však neodpovídalo trendu. Na jedné straně apreciacie kurzu měla pozitivní vliv v podobě omezeného promítnutí růstu světových cen energií a potravin do domácí cenové hladiny, na straně druhé výrazně přispěla ke zhoršení směnných relací. Solidního reálného příspěvku zahraničního obchodu k růstu HDP v 1. pololetí tak bylo dosaženo za cenu zhoršení důchodových podmínek. Tato skutečnost našla odraz ve vývoji ukazatele reálného hrubého domácího důchodu, jehož růst byl podstatně nižší než dynamika HDP.

Graf 2.5: Měnový kurz CZK/EUR

meziroční zhodnocení v %

Zdroj: ČSÚ

Jedním z faktorů prudkého posilování české koruny v 1. pololetí 2008 mohl být přesun volné likvidity z amerických aktiv v důsledku finanční krize v USA. To lze rovněž pokládat za dosud jediný zaznamenaný nepřímý vliv probíhající finanční krize na českou ekonomiku. V budoucnu očekáváme další nepřímý vliv na reálnou ekonomiku prostřednictvím nižší dynamiky zahraničního obchodu v souvislosti se zpomalením světové ekonomiky. Přímé dopady ze ztrátových finančních investic do zahraničí či nepřímé dopady z bankovní sféry předpokládáme pouze ve velmi omezené míře.

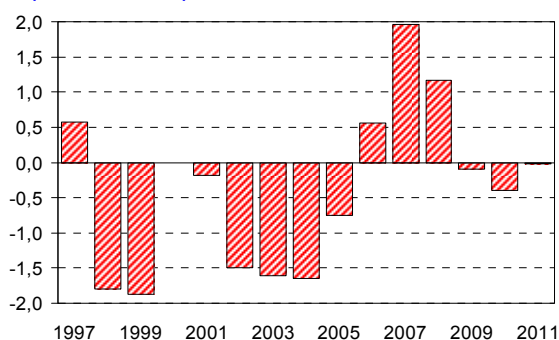
2.3 Střednědobý scénář

Potenciální produkt a pozice v ekonomickém cyklu

Současný ekonomický růst je výslednicí růstu strukturální složky HDP při současném poklesu jeho cyklické složky³. Zvyšování ekonomického potenciálu je taženo vysokou úrovní přírůstku souhrnné produktivity výrobních faktorů.

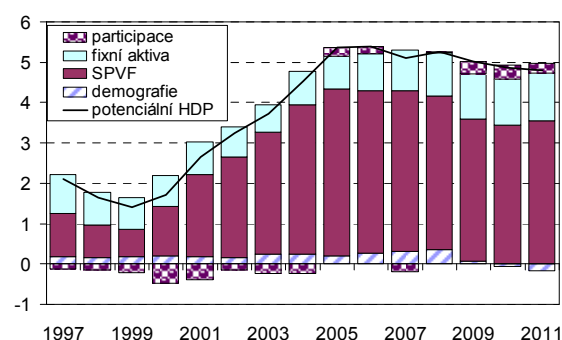
Graf 2.6: Produkční mezera

v % potenciálního produktu

Graf 2.7: Růst potenciálního produktu

příspěvky k růstu v p.b.

Zdroj: propočty MF ČR

Scénář KP je založen na předpokladu, že se tempo růstu potenciálního produktu bude pohybovat okolo 5 % s mírnou tendencí ke zpomalení. Nejvýznamněji k jeho růstu bude i nadále přispívat souhrnná produktivita výrobních faktorů, přičemž v celém období se bude její příspěvek pohybovat nad úrovní 3,5 p.b. Prorůstovým faktorem zůstává pokračující začleňování do struktur ekonomiky EU. Významné je rovněž zavádění nových technologií spojených s přílivem přímých zahraničních investic. Růst souhrnné produktivity vyplývá také ze zlepšování institucionálních parametrů ekonomiky i kvality podnikatelského prostředí.

Příspěvek růstu zásoby kapitálu se bude pohybovat nad 1 p.b. a bude tak odrážet vysokou míru investic v české ekonomice. Naopak pozitivní příspěvek růstu počtu obyvatel v produktivním věku se bude postupně vytrácet. Vliv míry participace by se měl znovu dostat do kladných hodnot díky zvýšení motivace k práci vlivem strukturálních opatření.

Předpokládáme, že makroekonomické politiky budou nastaveny tak, aby ke konci období byl ekonomický výkon na úrovni potenciálního produktu.

HDP a strana poptávky

Reálný růst HDP by se měl po překonání důsledků globální krize zrychlit do roku 2011 na 5,2 %. Příspěvek domácí poptávky (bez změny zásob) k růstu by se měl zvýšit z 3,0 p.b. v roce 2009 na 3,7 p.b. v roce 2011.

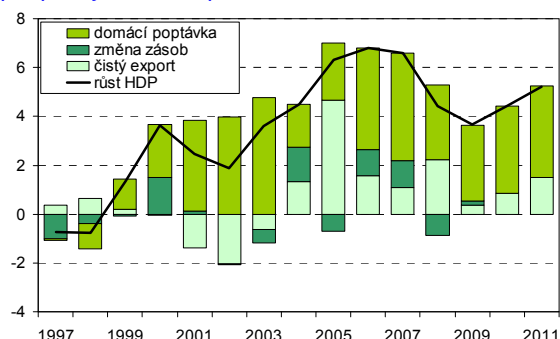
Růstová trajektorie potenciálního produktu implikuje pokračování procesu vyrovnávání ekonomické úrovně se sousedními vyspělými státy EU. Ekonomická úroveň ČR (HDP na

³ Propočty potenciálního produktu a produkční mezery jsou prozatím prováděny pomocí národní metodiky, rovněž založené na Cobb-Douglasově produkční funkci. Metodika byla popsána v Předvstupním hospodářském programu ČR z roku 2002. Hlavním rozdílem proti metodě Evropské komise, významným pro interpretaci výsledků, je použití klauzule „nulového součtu produkčních mezer v čase“.

obyvatele v přepočtu podle parity kupní síly) v porovnání s EU27 by se měla proti roku 2007 zvýšit o cca 8 p.b. na 90 % v roce 2011.

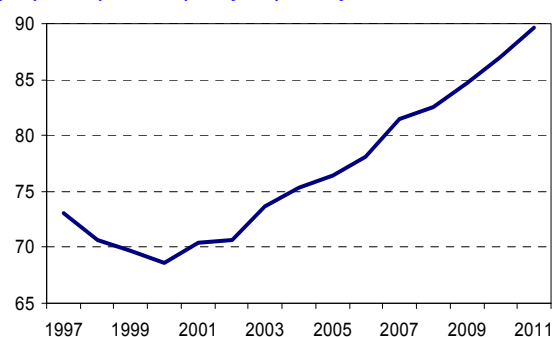
Graf 2.8: Rozklad růstu HDP

příspěvky k růstu v p.b.

Graf 2.9: HDP na obyvatele

v přepočtu pomocí parity kupní síly, EU-27 = 100

Zdroj: ČSÚ – čtvrtletní národní účty, Eurostat, propočty MF ČR

Růst spotřeby domácností by měl s výjimkou roku 2009, kdy by se měla pozitivně projevit deflace, zaostávat za tempem růstu ekonomického výkonu. Rostoucí rizika a dluhová zátěž domácností budou snižovat tempo růstu výdajů na konečnou spotřebu.

Spotřeba vlády by v budoucnosti měla reálně stagnovat. Předpokládá se úsporné chování vládních institucí jak z hlediska zaměstnanosti ve vládním sektoru, tak i nákupů zboží a služeb. Vývoj výdajů bude nevýrazně ovlivněn náklady spojenými s českým předsednictvím EU v roce 2009.

Tabulka 2.2: Ekonomický růst úroveň v ml. CZK, přírůstek v %

	kód ESA	Rok 2007	Rok 2007	Rok 2008	Rok 2009	Rok 2010	Rok 2011
		úroveň ¹⁾	přírůstek	přírůstek	přírůstek	přírůstek	přírůstek
Reálný HDP	B1*g	3427	6,6	4,4	3,7	4,4	5,2
Nominální HDP	B1*g	3551	10,4	6,9	5,8	7,4	7,7
Složky reálného HDP							
Výdaje na konečnou spotřebu domácností	P.3	1660	5,9	3,3	3,9	4,2	4,2
Výdaje na konečnou spotřebu vládních institucí	P.3	688	0,5	1,1	0,5	0,0	0,0
Tvorba hrubého fixního kapitálu	P.51	838	5,8	5,1	4,5	6,2	7,0
Změna stavu zásob a čisté pořízení cenností ²⁾	P.52+P.53	96	2,7	1,6	1,9	1,7	1,7
Vývoz zboží a služeb	P.6	2822	14,6	11,6	7,1	9,3	10,7
Dovoz zboží a služeb	P.7	2676	13,8	9,3	7,1	8,8	9,7
Příspěvek k růstu HDP v %							
Domácí poptávka (efektivní)			4,4	3,0	3,1	3,6	3,7
Změna stavu zásob a čisté pořízení cenností	P.52+P.53		1,1	-0,9	0,2	0,0	0,0
Saldo dovozu a vývozu zboží a služeb	B.11		1,1	2,2	0,4	0,9	1,5

¹⁾ Úroveň roku 2007 je uvedena v cenách předchozího roku.

²⁾ Položka vyjadřuje podíl změny zásob k HDP v běžných cenách.

Zdroj: ČSÚ – čtvrtletní národní účty, propočty MF ČR

Po přechodném zpomalení investiční aktivity v roce 2009 by mělo dojít k obnovení její dynamiky. Očekáváme, že se pozitivně projeví vyšší čerpání prostředků strukturálních fondů a Fondu soudržnosti a do infrastrukturních investic spolufinancovaných veřejnými rozpočty. Lze očekávat i oživení přílivu přímých zahraničních investic. Opatření daňové reformy by

rovněž měla stimulovat investiční procesy, přičemž předpokládáme, že nové kapacity budou i nadále převážně proexportně orientovány.

Příspěvek bilance zboží a služeb ve stálých cenách k růstu HDP dosahoval od roku 2004 kladných hodnot. Pro rok 2008 počítáme s hodnotou 2,2 p.b. Po odeznění globální finanční krize a obnovení zahraniční poptávky spolu s náběhem nových kapacit lze předpokládat opětovné narůstání příspěvku zahraničního obchodu k 1,5 p.b. při rychlém zvyšování podílu obrátu zahraničního obchodu na HDP.

Ceny

Dlouhodobý nízkoinflační charakter české ekonomiky (s výjimkou roku 2008) by měl zůstat zachován i v následujících letech. Přispívá k tomu pozitivní vliv režimu cílování inflace, který usměrňuje inflační očekávání ekonomických subjektů, a vysoká míra konkurence na vnitřním trhu. Mezi další protiinflační faktory lze zařadit zhodnocování koruny a plynulý neinflační nárůst jednotkových nákladů práce.

Tabulka 2.3: Ceny zboží a služeb

	Rok 2007	Rok 2008	Rok 2009	Rok 2010	Rok 2011
Procentní změna					
HICP	3,0	6,4	2,9	3,0	2,5
Deflátor HDP	3,6	2,4	2,1	2,9	2,4
Deflátor spotřeby domácností	2,8	5,8	2,5	2,8	2,2

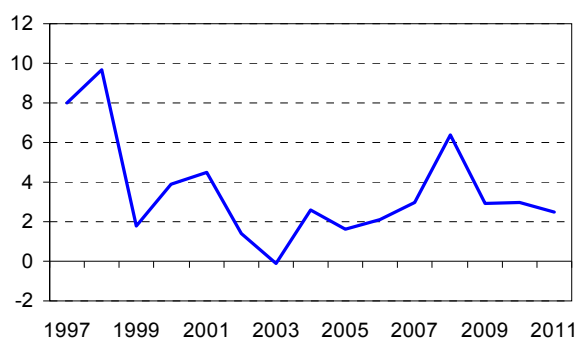
Zdroj: ČSÚ – cenová statistika a čtvrtletní národní účty, propočty MF ČR

Zvýšení průměrné míry inflace měřené HICP na cca 6,4 % v roce 2008 je přechodnou a jednorázovou událostí. Příčinou je souběh nárůstu světových cen paliv a potravin a vysokého příspěvku administrativních opatření (kolem 4,0 p.b.) - zvýšení snížené sazby DPH, zvýšení spotřební daně z tabákových výrobků a nárůst cen regulovaných nájmu a energií.

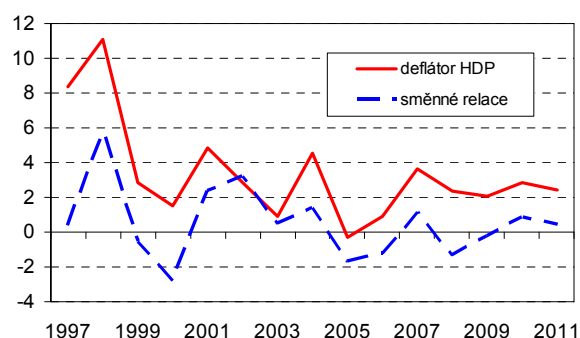
V dalších letech předpokládáme, že se inflační očekávání budou postupně přizpůsobovat novému inflačnímu cíli ČNB (národní CPI ve výši 2 % s 1 bodovým pásmem tolerance) platnému od roku 2010. To vytvoří podmínky pro splnění inflačního konvergenčního kritéria.

Graf 2.10: HICP

meziroční růst v %

Graf 2.11: Deflátor HDP a směnné relace

meziroční změna v %

Zdroj: ČSÚ – cenová statistika a čtvrtletní národní účty, propočty MF ČR

Růst implicitního deflátoru HDP by se měl ve sledovaném horizontu stabilizovat mírně nad 2,5 % v blízkosti růstu HICP.

Trh práce a mzdy

Vývoj indikátorů trhu práce je převážně výsledkem příznivé pozice ekonomiky v hospodářském cyklu. Nadále však přetrvávají některé strukturální problémy, které se projevují především v regionální disparitě. Jejich příčinou je nízká profesní a regionální mobilita, přetrvávající nižší motivace nízkopříjmových skupin k aktivnímu vyhledávání práce a rigidita pracovních kontraktů na dobu neurčitou. Problémy na trhu práce signalizuje i vysoký počet volných pracovních míst.

Tabulka 2.4: Zaměstnanost a mzdy

	Rok 2007	Rok 2008	Rok 2009	Rok 2010	Rok 2011
Procentní změna					
Zaměstnanost (z národních účtů)	1,8	1,7	0,7	0,3	0,3
Náhrady zaměstnancům	9,1	9,1	8,0	6,9	7,5
Náhrady na zaměstnance ¹⁾	7,1	7,3	7,3	6,7	7,3
Jednotkové náklady práce ²⁾	2,2	4,5	4,3	2,4	2,3
Poměrové ukazatele v procentech					
Míra nezaměstnanosti VŠPS	5,3	4,4	4,4	4,6	4,7
Míra zaměstnanosti ³⁾	66,1	66,6	67,1	67,3	67,7
Míra ekonomické aktivity ⁴⁾	69,9	69,8	70,3	70,6	71,2

¹⁾ Objem náhrad zaměstnancům (domácí koncept) připadající na 1 zaměstnance (podle národních účtů)

²⁾ Podíl růstu objemu nominálních náhrad na jednoho zaměstnance a růstu produktivity práce z reálného HDP

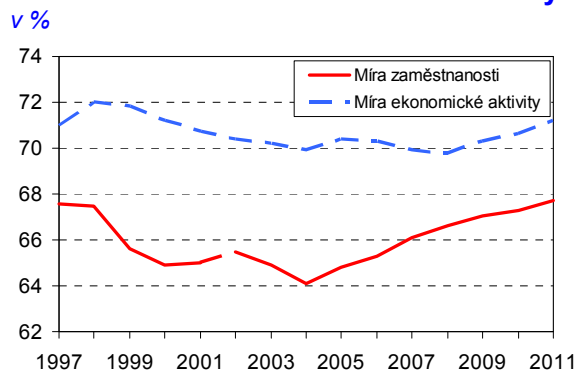
³⁾ Podíl zaměstnaných ve věku 15-64 let na počtu obyvatel stejné věkové kategorie (podle VŠPS)

⁴⁾ Podíl pracovní síly ve věku 15-64 let na počtu obyvatel stejné věkové kategorie (podle VŠPS)

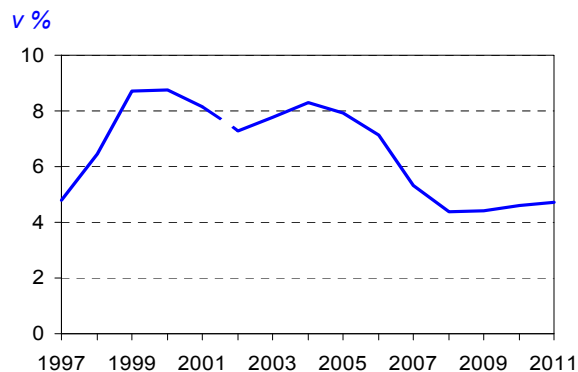
Zdroj: ČSÚ – statistika zaměstnanosti a čtvrtletní národní účty, propočty MF ČR

V horizontu scénáře bude poptávková strana trhu práce i nadále ovlivňována poměrně silným ekonomickým růstem. Pozitivní vliv jak na poptávkovou stranu, tak na stranu nabídkovou bude mít další snížení daňového zatížení práce a změny v oblasti podpor v nezaměstnanosti a při neaktivitě, což by mělo dále posílit motivaci a omezovat možnosti zneužívání systému.

Graf 2.12: Míra zaměstnanosti a aktivity

Graf 2.13: Míra nezaměstnanosti

Pozn.: Míry zaměstnanosti i nezaměstnanosti z VŠPS jsou mezi roky 2001 a 2002 vzhledem k metodickým změnám nesrovnatelné.

Zdroj: ČSÚ – statistika zaměstnanosti, propočty MF ČR

Do budoucna očekáváme mírný růst zaměstnanosti, který by měl být založen z větší části na zapojení osob stojících mimo pracovní trh, případně cizinců. Míra nezaměstnanosti by měla mírně růst směrem ke své strukturální úrovni, a to z 4,4 % v roce 2008 na 4,7 % v roce 2011.

Na počátku roku 2008 došlo k zesílení dynamiky tempa růstu náhrad zaměstnancům, které by však mělo být pouze jednorázovou událostí spojenou s daňově optimalizačními přesuny mezi rokem 2007 a 2008. V dalších letech očekáváme zpomalování růstu jednotkových nákladů práce dané zrychlujícím se zvyšováním produktivity práce při přibližně konstantním nárůstu jednotkových náhrad zaměstnancům.

2.4 Vztahy k zahraničí a sektorové bilance⁴

Proces postupného zlepšování salda čistých půjček by měl i přes nepříznivé vlivy vnějšího prostředí nadále pokračovat. Po deficitu ve výši -6,3 % HDP v roce 2003 se v současné době saldo pohybuje okolo -1,0 % HDP a v roce 2010 by mohlo být poprvé v historii ČR dosaženo přebytku.

Expanze přebytku nepalivové části bilance zboží by se měla v roce 2009 zastavit vlivem omezení vnější poptávky. V dalších letech by se přebytek měl opět plynule zvětšovat díky zvyšování exportní výkonnosti a zlepšení konkurenceschopnosti domácích výrobců. V palivové části bilance by se měly po roce 2009 pozitivně projevit klesající korunové ceny minerálních paliv. U bilance služeb očekáváme mírně rostoucí přebytek v podílu na HDP.

⁴ Podle požadavků „Code of Conduct“ je tato kapitola zpracována v metodice národních účtů, která na základě vztahu mezi investicemi a úsporami umožňuje přebytek či deficit ve vztazích k zahraničí beze zbytku rozdělit mezi jednotlivé ekonomické sektory. Od analogické běžně používané metodiky běžného účtu platební bilance se liší jednak zatříděním některých položek, jednak tím, že navíc zahrnuje některé jevy (kapitálové transfery, pořízení nevyráběných nefinančních aktiv).

Tabulka 2.5: Čisté půjčky / výpůjčky

	Rok 2007	Rok 2008	Rok 2009	Rok 2010	Rok 2011
v % HDP					
Bilance zboží a služeb	5,0	5,4	5,4	6,7	8,1
- minerální paliva (SITC 3)	-3,5	-4,4	-4,9	-4,5	-4,1
- ostatní zboží	6,9	7,8	8,2	8,8	9,4
- služby	1,6	2,0	2,1	2,4	2,8
Bilance primárních důchodů a transferů	-6,5	-7,8	-7,5	-8,0	-8,6
- primární důchody	-6,0	-8,0	-8,3	-8,7	-9,3
- běžné transfery	-0,5	0,2	0,7	0,8	0,7
Kapitálové transfery	0,7	1,3	1,6	1,7	1,6
Čisté půjčky/výpůjčky (B.9)	-0,8	-1,0	-0,5	0,4	1,2
Čisté půjčky/výpůjčky soukromého sektoru	0,2	0,2	1,1	1,9	2,4
Čisté půjčky/výpůjčky vládního sektoru (EDP B.9)	-1,0	-1,2	-1,6	-1,5	-1,2

Zdroj: ČSÚ – roční národní účty, propočty MF ČR

Nejvýznamnější zápornou položkou čistých půjček je a bude zhoršující se bilance primárních důchodů, kde se promítnou rostoucí toky repatriovaných a reinvestovaných zisků z přímých investic i náhrad zahraničním zaměstnancům. Bilance běžných i kapitálových transferů budou pozitivně ovlivněny saldem finančních toků z EU (strukturální fondy, Fond soudržnosti a prostředky na podporu zemědělství a rozvoje venkova).

2.5 Růstové implikace strukturálních reforem

Konvergenční program implicitně zahrnuje vyhodnocené efekty schválených reformních opatření v souladu s Národním programem reforem. Tato opatření by měla ve střednědobém horizontu přispět ke zvýšení potenciálního růstu české ekonomiky.

Souhrn reformních opatření přinese pozitivní efekty zejména pro trh práce. Redukce přímého zdanění a zvýšení adresnosti sociálních dávek podpoří motivaci k práci. To se projeví obrátem tendence ve vývoji míry ekonomické aktivity, která by měla znovu zaznamenat kladný příspěvek k růstu potenciálního produktu.

3 Hospodaření vládního sektoru – deficit a dluh

3.1 Aktuální vývoj veřejných financí

Hospodaření vládních institucí skončilo v roce 2007 neočekávaně dobrým výsledkem. Vládní saldo dosáhlo -1,0 % HDP, což představuje meziroční zlepšení o 1,7 p.b. Ve srovnání s předpoklady v loňské aktualizaci KP se jedná o hodnotu lepší o plně 2,4 p.b.

Výrazný pokles vládního deficitu je dán souběhem několika příznivých faktorů.

- Česká ekonomika se nacházela na vrcholu ekonomického cyklu a dodatečné příjmy byly použity plně na snížení deficitu.
- Výsledky hospodaření v posledních letech ovlivňují rozsáhlé převody neutracených rozpočtovaných prostředků do rezervních fondů (RF). V rozporu s původně předpokládaným zapojením části rezerv do výdajů dosáhly převody do RF rekordní výše. Objem prostředků akumulovaných v rezervách organizačních složek státu ke konci roku 2007 činil 2,7 % HDP a představuje zdroje pro dodatečné výdaje v následujících letech.⁵
- Znatelné zlepšení salda místních vládních institucí o 0,9 p.b HDP bylo dáno především poklesem výdajů na hrubou tvorbu fixního kapitálu.

Potvrdil se očekávaný nárůst sociálních výdajů v důsledku opatření přijatých v první polovině roku 2006. Akcelerace sociálních výdajů však byla více než kompenzována nerealizováním velkého objemu zejména investičních výdajů. Došlo tak k negativnímu posunu ve struktuře vládních výdajů.

Hospodaření v roce 2008 je příznivě ovlivňováno dopady souhrnu opatření ke stabilizaci veřejných financí přijatých v roce 2007, které jsou přibližně neutrální na straně daňových příjmů a přinášejí významné úspory v oblasti sociálních výdajů. Hlavním cílem těchto opatření je zajistit snižování strukturálního deficitu směrem ke střednědobému rozpočtovému cíli. Omezením mandatorních (zejména sociálních) výdajů se vytváří prostor pro financování výdajových priorit s pozitivními dopady na ekonomický růst a zvýšit motivaci k ekonomické aktivitě.

Na vládní příjmy má naproti tomu záporný vliv zpomalení ekonomického růstu, které se promítá do nižšího přírůstku příjmů především z nepřímých daní. Na straně výdajů zhoršuje hospodaření mimořádná valorizace důchodů v důsledku vzednutí inflace a zvýšené zapojování prostředků akumulovaných v RF. Nakládání s rezervními fondy zůstává největší nejistotou fiskálního výhledu v obou směrech. Predikce výsledku hospodaření vládního sektoru předpokládá realizaci obdobné úspory jako v roce 2007.

Vládní saldo by se mělo v roce 2008 pohybovat okolo -1,2 % HDP, tedy na úrovni o cca 1,7 p.b. lepší, než činil původní fiskální cíl a předpoklad v loňské aktualizaci KP. Proti

---

⁵ Stav RF nicméně nevyjadřuje v celém rozsahu potenciální záporný dopad na vládní saldo v případě zapojení rezerv do výdajů. Více než polovina převedených prostředků představuje předfinancování projektů spolufinancovaných z fondů EU, které budou v okamžiku realizace kryty příjmy z rozpočtu EU.

roku 2007 se ovšem pravděpodobně deficit mírně prohloubí, jelikož vliv méně příznivého ekonomického prostředí a dopad zapojení části rezerv do výdajů převáží nad úsporami z titulu stabilizačních opatření.

3.2 Střednědobý fiskální výhled

Rozpočet na rok 2009

Státní rozpočet na rok 2009 vychází ze schváleného výdajového limitu, který by měl zajistit dosažení salda sektoru vládních institucí okolo -1,6 % HDP⁶. Vzhledem k lepšímu než očekávanému vývoji veřejných financí v letech 2007 a 2008 je možné očekávat dosažení podstatně nižšího deficitu, než bylo plánováno v loňském KP.

Ve srovnání s předchozím rokem ovšem zřejmě dojde k prohloubení vládního deficitu. Hlavními příčinami jsou další zpomalení ekonomického růstu a očekávané čerpání rezervních fondů, které může zvýšit výdaje sektoru vládních institucí nad rozpočtované alokace. Vyšší valorizace některých sociálních dávek (zejména penzí) z důvodu vysoké inflace v roce 2008 bylo nutné vzhledem k povinnosti dodržet výdajové limity kompenzovat úsporami v jiných oblastech.

Rizika pro odhad vládního salda jsou vychýlena směrem k vyššímu deficitu zejména v souvislosti s nejistým vývojem vnějšího prostředí. Pro případ prudšího ochlazení ekonomiky, které by se projevilo nižšími rozpočtovými příjmy, nicméně vláda vyjádřila odhodlání provést dodatečné výdajové škrty, kterými zajistí dosažení schváleného deficitu státního rozpočtu. Toto rozhodnutí je dáno prioritou snižovat vládní deficit směrem ke střednědobému rozpočtovému cíli a následně umožnit plné fungování automatických fiskálních stabilizátorů.

Tabulka 3.1: Saldo sektoru vládních institucí podle subsektorů

v % HDP	kód ESA	Rok 2007	Rok 2008 (1)	Rok 2009 (2)	Rok 2010 (2)	Rok 2011 (2)
Čisté půjčky (+)/výpůjčky (-) (EDP B.9) podle subsektorů						
Vládní instituce	S.13	-1,0	-1,2	-1,6	-1,5	-1,2
Ústřední vládní instituce	S.1311	-2,0	-1,6	-1,7	-1,5	-1,2
Místní vládní instituce	S.1313	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Fondy sociálního zabezpečení	S.1314	0,5	0,3	0,1	0,0	0,0

(1) Notifikace (říjen 2008)

(2) Výhled

Zdroj: ČSÚ (2007), MF ČR

Výhled na roky 2010 a 2011

Schválený výdajový limit pro rok 2010 by měl podle současných odhadů vést k dosažení salda sektoru vládních institucí okolo -1,5 % HDP. V roce 2011 je možné očekávat zlepšení

⁶ Plánované saldo v roce 2009 je shodné s návrhem státního rozpočtu. Negativní dopad horšího makroekonomického scénáře proti návrhu státního rozpočtu je přibližně kompenzován revizí odhadu salda v roce 2007 z dubnového odhadu ve výši -1,6 na -1,0 % HDP v říjnových notifikacích.

3 Hospodaření vládního sektoru – deficit a dluh

salda směrem k -1,2 % HDP. Při zhruba stabilní dynamice vládních výdajů dojde ke zrychlení růstu daňových příjmů z titulu ukončení procesu snižování daňových sazeb.

Pokles vládního salda v letech 2010 a 2011 by měl umožnit dosažení střednědobého rozpočtového cíle pro strukturální saldo na úrovni -1,0 % HDP nejpozději v roce 2012.

3.3 Strukturální saldo a charakter fiskální politiky

Česká ekonomika se s největší pravděpodobností nacházela na vrcholu ekonomického cyklu v roce 2007. Fiskální scénář do roku 2011 je založen na předpokladu postupného uzavření kladné produkční mezery a návratu nominálního salda sektoru vládních institucí ke své strukturální úrovni.

Strukturální saldo by mělo v letech 2008 a 2009 dosahovat přibližně stálé úrovně okolo hodnoty -1,5 % HDP. Zvýšení nominálního deficitu v roce 2009 by tedy mělo být především cyklického charakteru v důsledku poměrně prudkého očekávaného zpomalení ekonomického růstu.

Dodržení výdajových rámců v letech 2010 a 2011 by podle současných odhadů daňových příjmů mělo implikovat pozvolné zlepšování strukturálního salda směrem ke střednědobému rozpočtovému cíli.

Tabulka 3.2: Strukturální saldo ^(a)

v % HDP	kód ESA	Rok 2007	Rok 2008 (1)	Rok 2009 (2)	Rok 2010 (2)	Rok 2011 (2)
1. Růst HDP ve stálých cenách (%)		6,6	4,4	3,7	4,4	5,2
2. Saldo vládního sektoru	EDP B.9	-1,0	-1,2	-1,6	-1,5	-1,2
3. Úroky	EDP D.41	1,1	1,2	1,2	1,1	1,0
4. Jednorázová a jiná přechodná opatření		-0,3	-0,1	0,0	0,0	0,0
5. Růst potenciálního HDP (%)		5,1	5,2	5,0	4,8	4,8
<i>Příspěvky:</i>						
- souhrnná produktivita výrobních faktorů		4,0	3,8	3,5	3,4	3,5
- práce		0,1	0,4	0,4	0,3	0,1
- kapitál		1,0	1,1	1,1	1,1	1,2
6. Produkční mezera		2,0	1,2	-0,1	-0,5	-0,1
7. Cyklická složka rozpočtu		0,6	0,3	0,0	-0,1	0,0
8. Cyklicky očištěné saldo (2 – 7)		-1,6	-1,6	-1,6	-1,4	-1,2
9. Cyklicky očištěné primární saldo (8 + 3)		-0,4	-0,4	-0,4	-0,3	-0,1
10. Strukturální saldo (8 – 4)		-1,3	-1,5	-1,5	-1,4	-1,1

(a) Údaje v řádcích 5 – 10 vycházejí z aktuálních odhadů MF ČR.

(1) Odhad

(2) Výhled

Zdroj: MF ČR

Nastavení fiskální politiky bude téměř neutrální. Je možné očekávat pouze velmi omezené diskrétní působení na agregátní poptávku. Podstatným expanzivním faktorem zůstává příliv prostředků z fondů EU. Tyto prostředky v principu nemají přímý vliv na saldo vládního sektoru, protože představují současně vládní příjem i výdaj. Představují ale rozsáhlé dodatečné poptávkotvorné zdroje.

3.4 Vývoj vládního dluhu

Dluh vládních institucí by měl být v celém horizontu výhledu nižší, než činily předpoklady v loňské aktualizaci KP. Hlavním faktorem je nižší potřeba financování deficitů, které se i při očekávaném zpomalení ekonomického růstu dostaly pod úroveň stabilizující podíl dluhu na HDP. To povede k poklesu podílu dluhu na HDP v celém období do roku 2011.

Tabulka 3.3: Vládní dluh podle subsektorů

v % HDP	kód ESA	Rok 2007	Rok 2008 (1)	Rok 2009 (2)	Rok 2010 (2)	Rok 2011 (2)
Hrubý dluh podle subsektorů						
Vládní instituce	S.13	28,9	28,8	27,9	26,8	25,5
Ústřední vládní instituce	S.1311	26,5	26,5	25,7	24,8	23,7
Místní vládní instituce	S.1313	2,5	2,3	2,2	2,0	1,9
Fondy sociálního zabezpečení	S.1314	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

(1) Notifikace (říjen 2008)

(2) Výhled

Zdroj: ČSÚ (2007), MF ČR

Současně se v roce 2009 předpokládá privatizace podniku Správa Letiště Praha, s.p. Peněžní příjmy z této privatizační akce dále sníží potřebu dluhového financování deficitu.

Kladný příspěvek ke změně dluhu v roce 2007 měla a pravděpodobně i v roce 2008 bude mít akumulace vkladů a oběživa. V následujících letech je možné naopak předpokládat využití těchto finančních aktiv k financování vládních výdajů, které se projeví záporným příspěvkem ke změně dluhu.

Tabulka 3.4: Vývoj vládního dluhu a související ukazatele

v % HDP	Rok 2007	Rok 2008 (1)	Rok 2009 (2)	Rok 2010 (2)	Rok 2011 (2)
Úroveň hrubého dluhu	28,9	28,8	27,9	26,8	25,5
Změna podílu hrubého dluhu	-0,7	-0,1	-0,9	-1,0	-1,3
Příspěvky ke změně hrubého dluhu					
Primární saldo	-0,2	0,0	0,4	0,4	0,1
Úroky	1,1	1,2	1,2	1,1	1,0
Nominální růst HDP	-2,6	-2,0	-1,6	-1,9	-1,9
Ostatní faktory působící na úroveň dluhu	1,0	0,7	-1,0	-0,6	-0,6
- Rozdíl mezi <i>hotovostním a aktuálním principem</i>	-0,4	-0,2	-0,1	-0,1	0,0
- <i>Čistá akumulace finančních aktiv</i>	1,5	1,0	-0,9	-0,6	-0,6
z toho: <i>Privatizační příjmy</i> ⁽³⁾	0,4	0,7	1,9	0,0	0,0
- <i>Přecenění a ostatní faktory</i>	-0,1	-0,2	0,0	0,0	0,0
p.m. implicitní úroková míra z úrovně dluhu	3,9	4,2	4,3	4,2	4,1

(1) Notifikace (říjen 2008)

(2) Výhled

(3) Privatizace samotná nemá vliv na výši dluhu. Peněžní příjmy z privatizace jsou ovšem jedním z potenciálních zdrojů nedluhového financování deficitu.

Zdroj: MF ČR

Ve výhledu se neuvažuje s žádnými dosud neschválenými privatizačními akcemi. V případě uskutečnění některých dalších privatizačních projektů a využití privatizačních příjmů pro financování vládních výdajů by podíl vládního dluhu na HDP proti výhledu klesal rychleji.

3.5 Rozpočtové dopady významných reforem

Hospodaření vládních institucí je v horizontu KP ovlivňováno souhrnem opatření ke stabilizaci veřejných financí schváleném v roce 2007, převážně s účinností od 1.1.2008. Dopady těchto opatření byly zohledněny a vyčísleny již v loňské aktualizaci KP. Odhady dopadů zatím nebylo nutné významněji revidovat. Některé dotčené položky vládních příjmů a výdajů se sice vyvíjejí odlišně od původních předpokladů, rozdílů však takového rozsahu, aby bylo možné s určitostí rozlišit, zda je to výsledkem nepřesného odhadu dopadů nebo odlišným autonomním vývojem v důsledku vyšší než očekávané inflace, nižšího než očekávaného ekonomického růstu a dalších faktorů.

Do aktuálního scénáře KP byla promítnuta v oblasti příjmů nová opatření v oblasti daní a sociálních příspěvků a na straně výdajů zejména dopad rozhodnutí mimořádně valorizovat starobní důchody v důsledku vzednutí inflace na přelomu let 2007 a 2008. Fiskální scénář rovněž obsahuje dopady opatření prezentovaných v Národním programu reforem (NPR). Fiskálně významné kroky jsou popsány a kvantifikovány v kapitole 5, většina opatření NPR je však hrazena v rámci výdajových limitů jednotlivých ministerstev, případně státních fondů a jako taková nemají na fiskální scénář vliv.

Tabulka 3.5 shrnuje přírůstkové dopady⁷ fiskálně významných hospodářskopolitických opatření, která mění fiskální výhled oproti loňské aktualizaci KP.

Tabulka 3.5: Dopady nových rozpočtově významných opatření

Strukturální opatření	Kategorie příjmů / výdajů	kód ESA		Rok 2008	Rok 2009	Rok 2010	Rok 2011
Zachování sazby DPFO na 15 % v roce 2009 proti plánovanému poklesu na 12,5 %	Běžné daně z důchodu a jmění	D.5	mld. Kč	-	10,0	-	-
			% HDP	-	0,2	-	-
Zúžení základu DPPO	Běžné daně z důchodu a jmění	D.5	mld. Kč	-2,2	-0,2	-	-
			% HDP	-0,1	0,0	-	-
Snížení sazby sociálního pojištění placeného zaměstnanci o 1,5 p.b. v roce 2009	Sociální příspěvky	D.61	mld. Kč	-	-18,4	-0,7	-1,3
			% HDP	-	-0,5	0,0	0,0
Mimořádná valorizace penzí	Peněžní sociální dávky	D.62	mld. Kč	-6,7	6,7	-	-
			% HDP	-0,2	0,2	-	-
Celkový dopad na saldo vládního sektoru		EDP B.9	mld. Kč	-8,9	-1,9	-0,7	-1,3
			% HDP	-0,2	0,0	0,0	0,0

Zdroj: MF ČR

⁷ Dopady v kapitole 5 jsou naproti tomu vyčísleny ve srovnání s autonomním scénářem, a tedy kumulativně.

4 Porovnání s předchozím Konvergenčním programem a analýza citlivosti

4.1 Porovnání s makroekonomickým scénářem předchozího KP

Rozdíly makroekonomických scénářů současného a loňského programu vyplývají z následujících příčin:

- ostře se změnila exogenní předpoklady programu,
- byla zahrnuta nová pozorování makroekonomických jevů,
- vedle běžných zpřesnění byla provedena pravidelná revize časových řad čtvrtletních i ročních národních účtů.

V rámci předpokladů scénáře programu je ve srovnání s programem předchozím předpokládán výrazně méně příznivý vývoj v zemích EU, a to pod vlivem šoků na světových finančních i akciových trzích. Vliv vyšších dolarových cen ropy byl sice částečně kompenzován slabším směnným kurzem USD vůči EUR i české koruně, přesto se však, společně s cenami potravin, výrazně odrazil na růstu inflace.

Tabulka 4.1: Změna vnějších předpokladů scénáře

	KP 2007			KP 2008			Rozdíl		
	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009
Růst HDP (%)									
USA	2,1	2,5	3,1	2,0	1,6	0,7	-0,1	-0,9	-2,4
EU27	2,7	2,5	2,5	2,9	1,4	0,9	0,2	-1,1	-1,6
Ceny ropy									
(USD / barel)	68	73	67	73	113	120	5	40	53
Směnný kurz									
USD / EUR	1,35	1,34	1,34	1,37	1,49	1,39	0,02	0,15	0,05

Zdroj: MF ČR

Po velmi dynamickém růstu v období let 2005 – 2007 se ekonomika v roce 2008 podle očekávání zpomaluje. Toto zpomalení je oproti scénáři předchozího programu daleko citelnější v oblasti domácí poptávky. Spotřeba domácností byla postižena neočekávaně vysokou inflací, u tvorby fixního kapitálu se již zřejmě začaly projevovat nejistoty ohledně budoucího vývoje. Naproti tomu v oblasti vnějších vztahů bude v roce 2008 dosaženo nečekaně dobrých výsledků v nominálním i reálném vyjádření i přes nepříznivé exogenní faktory. Rovněž zaměstnanost roste a nezaměstnanost klesá rychleji proti KP 2007.

Ekonomický vývoj v ČR v roce 2009 bude zasažen probíhajícími turbulencemi na globálních finančních trzích a jejich dopadem na ekonomiky obchodních partnerů. To se odráží i v rozdílech proti předchozímu KP.

Tabulka 4.2: Změna indikátorů makroekonomického scénáře

	KP 2007			KP 2008			Rozdíl (p.b.)		
	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009
Reálný růst v %									
HDP	5,9	5,0	5,1	6,6	4,4	3,7	0,7	-0,6	-1,4
Spotřeba domácností	6,5	4,2	4,6	5,9	3,3	3,9	-0,6	-0,9	-0,7
Spotřeba vlády	-0,6	-0,4	-0,3	0,5	1,1	0,5	1,1	1,5	0,8
Tvorba hrubého fixního kapitálu	6,0	9,0	7,8	5,8	5,1	4,5	-0,2	-3,9	-3,3
Příspěvek domácí poptávky (p.b.)	6,0	5,1	4,1	5,5	2,2	3,3	-0,5	-2,9	-0,8
Příspěvek zahraničního obchodu (p.b.)	-0,1	-0,1	1,0	1,1	2,2	0,4	1,2	2,3	-0,6
Potenciální produkt	5,2	5,5	5,6	5,1	5,2	5,0	-0,1	-0,3	-0,6
Produkční mezera (%)	1,3	0,9	0,4	2,0	1,2	-0,1	0,7	0,3	-0,5
Růst v %									
HICP	2,4	3,9	2,3	3,0	6,4	2,9	0,6	2,5	0,6
Deflátor HDP	3,5	3,1	2,3	3,6	2,4	2,1	0,1	-0,7	-0,2
Zaměstnanost	1,5	1,1	0,5	1,9	1,7	0,7	0,4	0,6	0,2
Míra nezaměstnanosti (VŠPS-úroveň v %)	5,5	4,8	4,5	5,3	4,4	4,4	-0,2	-0,4	-0,1
Směnný kurz CZK/EUR (úroveň)	28,0	27,4	26,6	27,8	24,9	24,7	-0,2	-2,5	-1,9
Bilance zboží a služeb (v % HDP)	4,2	4,3	5,2	5,0	5,4	5,4	0,8	1,1	0,2
Čisté půjčky/výpůjčky (v % HDP)	-2,4	-1,6	-0,4	-0,8	-1,0	-0,5	1,6	0,6	-0,1

Zdroj : MF ČR

4.2 Porovnání s fiskálním rámcem předchozího Konvergenčního programu

Tabulka 4.3 obsahuje srovnání fiskálního scénáře v loňské a letošní aktualizaci KP. Saldo i dluh vládních institucí dosáhly v roce 2007 výrazně příznivějších hodnot, než bylo očekáváno. Příčinou je jednak vyšší než očekávaný ekonomický růst, který se promítl do vyšších příjmů z daní a sociálních příspěvků, zejména ovšem odložení značného objemu rozpočtovaných výdajů do rezervních fondů.

Díky vyšší úrovni daňových příjmů a za předpokladu dodržení výdajových limitů je možné rovněž v následujících letech očekávat znatelně nižší deficity, než s jakými počítala loňská aktualizace. Rozdíl oproti původním plánům však bude podstatně menší než v roce 2007, a to zejména vlivem prudšího zpomalení ekonomického růstu a předpokládaného postupného zapojování rezerv do výdajů.

Do rychlejšího poklesu podílu dluhu na HDP se kromě nižších očekávaných deficitů promítá i zohlednění schválené privatizace Správy Letiště Praha, s.p. v roce 2009. Tato privatizace by měla přinést dodatečné peněžní zdroje pro nedluhové financování deficitu v následujících letech.

Tabulka 4.3: Srovnání s předchozím Konvergenčním programem

v % HDP	kód ESA	Rok 2007	Rok 2008 (1)	Rok 2009 (2)	Rok 2010 (2)	Rok 2011 (2)
Růst reálného HDP (%)						
Předchozí aktualizace		5,9	5,0	5,1	5,3	.
Současná aktualizace		6,6	4,4	3,7	4,4	5,2
Rozdíl		0,7	-0,6	-1,4	-0,9	.
Saldo sektoru vládních institucí						
Předchozí aktualizace	EDP B.9	-3,4	-2,9	-2,6	-2,3	.
Současná aktualizace	EDP B.9	-1,0	-1,2	-1,6	-1,5	-1,2
Rozdíl		2,4	1,7	1,0	0,8	.
Hrubý dluh sektoru vládních institucí						
Předchozí aktualizace		30,4	30,3	30,2	30,0	.
Současná aktualizace		28,9	28,8	27,9	26,8	25,5
Rozdíl		-1,5	-1,5	-2,3	-3,2	.

(1) Predikce, notifikace (říjen 2008)

(2) Výhled

Zdroj: MF ČR

4.3 Analýza citlivosti

Česká ekonomika je malá, otevřená a do značné míry surovinově závislá ekonomika. Největší riziko pro vývoj domácí ekonomiky obvykle představuje vývoj cen nerostných surovin.⁸ Citlivostní analýza je proto založena na simulaci dopadů ropného šoku. Nepříznivý vývoj cen surovin však nepůsobí negativně pouze na českou ekonomiku, ale bude velmi pravděpodobně ovlivňovat ekonomický vývoj v zahraničí.⁹ Analýzu citlivosti české ekonomiky při různém vývoji výše uvedených faktorů jsme se rozhodli otestovat pomocí dvou scénářů.

Pesimistický scénář je založen na simulaci dopadů ropného šoku, který je definován jako 10% nárůst ceny ropy oproti dlouhodobému průměru (tzv. steady state value). Začátek šoku je datovaný na počátek roku 2008.

Optimistický scénář je založen na poklesu cen ropy o 10 % proti dlouhodobému průměru. Pro jednoduchost předpokládáme symetrii obou scénářů.

Výsledky simulací

Nastavení výše uvedených scénářů je charakteristické jak nominálním, tak i sekundárním reálným dopadem na českou ekonomiku. Díky předpokládanému pozvolnému vyprchávání negativního ropného šoku lze čekat bezprostřední zhoršení vnější nerovnováhy měřené saldem běžného účtu platební bilance. Rovněž dojde k dočasné akceleraci spotřebitelské inflace.

⁸ Pro kvantitativní analýzu dopadů výše zmíněných faktorů na ekonomický vývoj v ČR je na ministerstvu financí experimentálně využíván nový makroekonomický model.

⁹ Pro tyto účely je model doplněn velmi jednoduchým modelem ekonomiky EU 15.

4 Porovnání s předchozím Konvergenčním programem a analýza citlivosti

Reálný dopad do HDP či jeho jednotlivých složek může být poměrně komplikovaný. Ze simulací vyplývá, že růst ceny ropy negativně ovlivňuje zejména soukromou spotřebu a investice. Je nutné ale také podotknout, že růst ceny ropy ovlivňuje ekonomický výkon v EU, což se promítá do nižší poptávky po našem vývozu. Tyto skutečnosti přispívají k negativnímu reálnému dopadu ropného šoku do našeho HDP.

Ropný šok v pesimistickém scénáři působí negativně na vládní finance, vlivem nižších příjmů a mírně rychlejšího růstu sociálních výdajů. Méně příznivý fiskální vývoj v pesimistickém scénáři by na konci horizontu v roce 2011 vedl k podílu vládního dluhu na HDP o cca 0,5 p.b. vyššímu, než ve scénáři základním.

Tabulka 4.4: Základní makroekonomické indikátory – základní scénář

		Rok 2007	Rok 2008	Rok 2009	Rok 2010	Rok 2011
Hrubý domácí produkt	objem, mizr. růst v %	6,6	4,4	3,7	4,4	5,2
Index spotřebitelských cen	meziročně v %	3,0	6,4	2,9	3,0	2,5
Míra nezaměstnanosti	v %	5,3	4,4	4,4	4,6	4,7
Vládní saldo	v % HDP	-1,0	-1,2	-1,6	-1,5	-1,2
Vládní dluh	v % HDP	28,9	28,8	27,8	26,8	25,5
Běžný účet	v % HDP	-1,8	-2,5	-2,3	-1,4	-0,6

Zdroj: MF ČR

Tabulka 4.5: Základní makroekonomické indikátory – optimistický scénář

		Rok 2007	Rok 2008	Rok 2009	Rok 2010	Rok 2011
Hrubý domácí produkt	objem, mizr. růst v %	6,6	4,6	3,9	4,6	5,3
Index spotřebitelských cen	meziročně v %	3,0	6,2	2,8	2,9	2,5
Míra nezaměstnanosti	v %	5,3	4,3	4,3	4,5	4,7
Vládní saldo	v % HDP	-1,0	-1,2	-1,4	-1,5	-1,2
Vládní dluh	v % HDP	28,9	28,7	27,6	26,5	25,2
Běžný účet	v % HDP	-1,8	-2,4	-2,1	-1,3	-0,6

Zdroj: MF ČR

Tabulka 4.6: Základní makroekonomické indikátory – pesimistický scénář

		Rok 2007	Rok 2008	Rok 2009	Rok 2010	Rok 2011
Hrubý domácí produkt	objem, mizr. růst v %	6,6	4,3	3,4	4,3	5,1
Index spotřebitelských cen	meziročně v %	3,0	6,6	3,0	3,1	2,5
Míra nezaměstnanosti	v %	5,3	4,4	4,5	4,6	4,8
Vládní saldo	v % HDP	-1,0	-1,3	-1,7	-1,6	-1,2
Vládní dluh	v % HDP	28,9	28,9	28,0	27,1	25,9
Běžný účet	v % HDP	-1,8	-2,7	-2,5	-1,5	-0,7

Zdroj: MF ČR

5 Kvalita veřejných financí – příjmy a výdaje

5.1 Příjmy vládního sektoru

Celkové daňové příjmy vládního sektoru se v roce 2008 vyvíjejí zhruba v souladu s očekáváním. O něco hůře, a to zejména z důvodu většího zpomalení výdajů na konečnou spotřebu, si vede inkaso daně z přidané hodnoty (DPH). Naopak nad očekáváním jsou příjmy z přímých daní.

Pokračuje zvyšování podílu nepřímých daní (položka „daně z výroby a dovozu“) na HDP, který by se měl zvýšit z 10,9 % v roce 2007 na cca 11,2 % HDP v roce 2008. Hlavním faktorem je zvýšení snížené sazby DPH z 5 % na 9 % účinné od 1. 1. 2008 s dopadem zejména na kategorie potravin, stavebních prací pro sociální bydlení, ubytovacích služeb a pravidelné hromadné osobní dopravy. V případě spotřebních daní došlo od počátku roku 2008 ke zvýšení sazby daně z tabákových výrobků a v rámci zahájení ekologické daňové reformy zvýšilo příjem z nepřímých daní zavedení daně z elektřiny, zemního plynu a pevných paliv.

Oproti výše uvedenému nárůstu podílu nepřímých daní na HDP bude v období let 2008 – 2010 působit postupný pokles podílu přímých daní z důchodů na HDP z 9,3 % HDP v roce 2007 až na očekávanou úroveň 8,1 % HDP v roce 2010. V návaznosti na zavedení jednotné sazby daně z příjmů fyzických osob (DPFO) ve výši 15 % a snížení sazby daně z příjmů právnických osob (DPPO) z 24 % na 21 % v roce 2008 dojde podle platné legislativy k dalšímu postupnému snížení sazby DPPO nejprve na 20 % v roce 2009 a poté až na 19 % v roce 2010. Pro rok 2011 se již s další redukcí daňových sazeb nepočítá a podíl běžných daní z důchodů meziročně vykáže mírný růst o 0,1 p.b.

Obdobným způsobem jako běžné daně z důchodů bude klesat také podíl sociálních příspěvků placených ze strany zaměstnanců i zaměstnavatelů. Od roku 2008 byl zaveden strop pro roční vyměřovací základ pojistného na sociální a zdravotní pojištění ve výši čtyřnásobku průměrné roční mzdy v národním hospodářství. Od začátku roku 2009 potom dojde ke snížení sazeb pojistného na nemocenské pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti. Na straně zaměstnanců se sníží sazby pojistného celkem o 1,5 p.b. a na straně zaměstnavatelů bude v souladu s již dříve schváleným novým zákonem o nemocenském pojištění sazba snížena o 1,0 p.b.¹⁰. Snížení sociálních příspěvků na straně zaměstnanců nahrazuje původně plánovaný pokles DPFO. U DPFO se plánuje zachování sazby ve výši 15 %, ačkoliv bylo v roce 2007 schváleno její snížení na 12,5 %. Další protiváhu uvedeného poklesu ve vládních příjmech z titulu redukce nemocenského pojistného bude na výdajové straně představovat pozitivní působení povinnosti úhrady nemocenských dávek během prvních 14 dní nemoci zaměstnanců ze strany zaměstnavatelů, která vstoupí v platnost rovněž od 1. 1. 2009 v rámci nového zákona o nemocenském pojištění (blíže viz loňská aktualizace KP). Od roku 2010 je podle tohoto zákona plánován další pokles sazby pojistného placeného ze strany zaměstnavatelů o 0,9 p.b.

V celkovém důsledku je možné očekávat pokles podílu sociálních příspěvků na HDP ze 16,3 % v roce 2007 až na přibližně 15,2 % v roce 2010.

---

¹⁰ Dopady nového zákona o nemocenském pojištění byly popsány, kvantifikovány a zahrnuty do výhledu v minulé aktualizaci KP, a proto již nejsou obsaženy v boxech a tabulkách této kapitoly.

5 Kvalita veřejných financí – příjmy a výdaje

Položka důchodů z vlastnictví vykazuje po roce 2008 pokles z důvodu nepředpokládaného opakování letošních rekordních dividend. V rámci kategorie „ostatní“ lze vysledovat postupný náběh dotačních příjmů z rozpočtu EU.

Úhrnná daňová kvóta vykazuje v čase trvalý pokles. Z hodnoty 36,6 % resp. 35,7 % HDP pro roky 2007 a 2008 postupně do roku 2011 klesne až na hodnotu okolo 33,7 % HDP (viz Tabulka 5.1).

Tabulka 5.1: Příjmy vládního sektoru

v % HDP	kód ESA	Rok 2007	Rok 2008 (1)	Rok 2009 (2)	Rok 2010 (2)	Rok 2011 (2)
Příjmové položky						
Daňové příjmy		20,2	19,5	19,4	18,9	18,6
Daně z výroby a z dovozu	D.2	10,9	11,2	11,1	10,8	10,4
Běžné daně z důchodů, jmění a jiné	D.5	9,3	8,3	8,3	8,1	8,2
Kapitálové daně	D.91	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sociální příspěvky	D.61	16,3	16,2	15,7	15,3	15,1
Důchod z vlastnictví	D.4	0,8	1,0	0,8	0,7	0,5
Ostatní		4,3	4,4	4,6	4,7	4,8
Celkové příjmy	TR	41,7	41,0	40,6	39,6	39,0
p.m.: Daňová kvóta		36,6	35,7	35,1	34,2	33,7

(1) Predikce

(2) Výhled

Zdroj: ČSÚ (2007), MF ČR

Box 5.1: Změny ve zdanění

Daň z příjmu právnických osob

V roce 2008 došlo ke zrušení omezení uznatelnosti finančních nákladů, které bylo zavedeno reformou z roku 2007. Dále došlo k dalšímu zúžení základu DPPO prostřednictvím osvobození tzv. manipulačních poplatků inkasovaných společnostmi provozujícími kurzové sázky. Dopady na DPPO těchto opatření budou v roce 2008 cca -2 mld. Kč, v následujících letech se očekává dopad -2,2 mld. Kč.

Daň z příjmu fyzických osob

Vláda se rozhodla opustit původní záměr snížit sazbu z 15 % na 12,5 % od 1. 1. 2009. Sazba bude ponechána na úrovni 15 %. Pozitivní dopad na příjmy vládního sektoru oproti původnímu výhledu se odhaduje na 10 mld. Kč ročně.

Snížení sazeb sociálního pojištění

V reakci na zachování sazby DPFO bude od roku 2009 snížena sazba sociálního pojištění o 1,5 p.b. u zaměstnanců. Jedná se o vynulování sazby pojištění zaměstnance na nemocenské pojištění a na příspěvek na státní politiku zaměstnanosti. Dojde tak ke snížení celkové sazby pojištění na důchodové pojištění, nemocenské pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti z 33 % na 31,5 %. U osob samostatně výdělečně činných bude sazba snížena o 0,4 p.b. Toto opatření snižuje vládní příjmy cca o 18,4 mld. Kč v roce 2009, dále pak o 19,1 mld. Kč v roce 2010 a konečně o 20,3 mld. Kč v roce 2011.

Dopady aktivních opatření daňové politiky jsou shrnuty v tabulce 5.2.

Tabulka 5.2: Dopady příjmových opatření¹

mld. Kč	Rok 2008	Rok 2009	Rok 2010	Rok 2011
Ponechání sazby DPFO na úrovni 15 % proti plánovanému snížení sazby na 12,5 %	-	10,0	10,0	10,0
Úprava základu DPPO	-2,2	-2,4	-2,4	-2,4
Snížení sazby sociálního pojištění o 1,5 p.b. v části pojistného hrazeného zaměstnancem	-	-18,4	-19,1	-20,3
Celkem dopad na příjmy	-2,2	-10,8	-11,5	-12,7
Celkem dopad na příjmy (v % HDP)	-0,1	-0,3	-0,3	-0,3

¹⁾ Dopady v kapitole 5 jsou vyjádřeny ve srovnání s autonomním scénářem, tzn. kumulativně.

Zdroj: MF ČR

5.2 Výdaje vládního sektoru

Vlivem úsporných opatření v oblasti sociálních výdajů a umírněného zvyšování vládní spotřeby dochází k poklesu podílu celkových výdajů vládních institucí na HDP. Tento podíl vykazuje od roku 2004 trvale klesající trend a z hodnoty 42,6 % v roce 2007 by měl postupně dále klesat až na hodnotu 40,2 % HDP v roce 2011.

Sociální transfery jako klíčová položka mandatorních výdajů vládního sektoru zaznamenají meziroční pokles z 18,2 % HDP v roce 2007 na přibližně 17,8 % HDP v roce 2008, a to zejména z titulu poklesu vyplacených peněžních sociálních dávek.

Podíl výdajů na úrokové platby by měl začít vykazovat rovněž klesající trend z důvodu předpokládaného mírného poklesu úrokových sazeb a klesajícího podílu dluhu na HDP.

Tvorba hrubého fixního kapitálu vykazuje vzrůstající tendenci, na které se podepisuje zejména postupný náběh peněžních prostředků čerpaných z rozpočtu EU. Ve srovnání s vývojem předpokládaným pro období 2008 – 2011 byl v roce 2007 růst tvorby hrubého fixního kapitálu velmi nízký a znamenal nepříznivý posun ve struktuře výdajů vládního sektoru, zejména směrem k sociálním výdajům. Snaha o obrácení této negativní tendence v roce 2008 formou úsporných opatření v sociální oblasti, detailněji popsanych v předešlé aktualizaci KP, by měla vést k návratu sociálních transferů zpět na nižší úroveň. Tím bude vytvořen v rámci schválených výdajových limitů dostatečný prostor pro cílené prorůstové investiční směřování výdajů vládního sektoru. Akcelerace investiční aktivity je nicméně kriticky závislá na realizaci projektů spolufinancovaných z fondů EU, které vážou velký objem domácích zdrojů určených na národní financování a předfinancování.

Tabulka 5.3: Výdaje vládního sektoru

v % HDP	kód ESA	Rok 2007	Rok 2008 (1)	Rok 2009 (2)	Rok 2010 (2)	Rok 2011 (2)
Výdajové položky						
Náhrady zaměstnancům	D.1	7,6	7,3	7,1	6,9	6,8
Mezispotřeba	P.2	6,2	6,0	5,6	5,1	4,8
Sociální transfery		18,2	17,8	17,9	17,5	17,0
Naturální sociální dávky poskytované tržními výrobci	D.6311, D.63121, D.63131	5,3	5,3	5,4	5,4	5,3
Sociální dávky jiné než naturální	D.62	12,9	12,4	12,4	12,1	11,8
Úroky	EDP D.41	1,2	1,3	1,3	1,2	1,1
Dotace	D.3	1,8	1,8	1,8	1,7	1,7
Tvorba hrubého fixního kapitálu	P.51	4,7	4,8	5,2	5,3	5,4
Ostatní		3,0	3,2	3,4	3,4	3,5
Celkové výdaje	TE	42,6	42,2	42,2	41,1	40,2
p.m.: Spotřeba vlády (nominální)	P.3	20,4	19,8	19,4	18,6	17,8

(1) Predikce

(2) Výhled

Zdroj: ČSÚ (2007), MF ČR

Box 5.2: Změny v sociálních výdajích**Mimořádná valorizace penzí**

V dubnu 2008 byla schválena novela zákona o důchodovém pojištění, která nově stanovuje povinnost vlády valorizovat důchody, pokud růst cen dosáhne hranice 5 % (dříve činila zákonná hranice 10 %). Od 1. 8. 2008 byla z tohoto důvodu provedena mimořádná valorizace důchodů s jednorázovým zvýšením vládních výdajů o 6,7 mld. Kč v roce 2008.

Vyplácení dávek nemocenského pojištění

Na základě rozhodnutí Ústavního soudu bylo zrušeno ustanovení o neplacení nemocenských dávek první tři dny pracovní neschopnosti (tzv. karenční doba, blíže viz loňská aktualizace KP). Proto se v období od 1. 6. 2008 do 31. 8. 2008 dávky znovu vyplácely i v prvních 3 dnech ve výši 60 % vyměřovacího základu. Od 1. 9. 2008 do 31. 12. 2008 se podle nové úpravy, přijaté ve zkráceném legislativním procesu, platí nemocenská v těchto dnech ve výši 25 % vyměřovacího základu. Od 1. 1. 2009 nabývá účinnosti nový zákon o nemocenském pojištění (jeho parametry viz loňský KP). Oproti původním předpokladům znamenal tento vývoj negativní dopad na veřejné výdaje ve výši 1,2 mld. Kč v roce 2008.

Změny v úhradách z veřejného zdravotního pojištění

Výdaje z veřejného zdravotního pojištění budou ovlivněny z titulu zvýšení financování záchranné služby (posílení role jejich financování ze zdravotního pojištění), zařazením očkovacích látek do úhrad z veřejného zdravotního pojištění (převod kompetencí ze státu) a naopak vyjmutím závodní preventivní péče z financování z veřejného zdravotního pojištění (převod povinnosti na zaměstnavatele) a financováním ohledání těl zemřelých mimo zdravotnická zařízení (převod povinnosti úhrady na kraje). Pozitivní dopad na vládní výdaje se odhaduje na cca 160 mil. Kč. Jedná se o očekávané změny z novel zákonů, které mají vstoupit v platnost v roce 2009.

Tabulka 5.4: Dopady výdajových opatření¹⁾

mld. Kč	Rok 2008	Rok 2009	Rok 2010	Rok 2011
Snížení inflační hranice pro mimořádnou valorizaci důchodů (mimořádná valorizace k 1. 8. 2008)	6,7	-	-	-
Parametrické změny v průběžném důchodovém pojištění	-	-	-0,4	-0,8
Úprava nemocenských dávek v návaznosti na rozhodnutí Ústavního soudu (vliv 1. 9. - 31. 12. 2008)	1,2	-	-	-
Ostatní úpravy v sociálních výdajích	0,1	-0,3	-0,3	-0,3
Změny v oblasti veřejného zdravotního pojištění	-	-0,2	-0,2	-0,2
Celkem dopad na výdaje	8,0	-0,5	-0,9	-1,3
Celkem dopad na výdaje (v % HDP)	0,2	0,0	0,0	0,0

¹⁾ Dopady v kapitole 5 jsou vyjádřeny ve srovnání s autonomním scénářem, tzn. kumulativně.

Zdroj: MF ČR

V Tabulce 5.5 jsou zachyceny podíly jednotlivých typů vládních výdajů na HDP.

Tabulka 5.5: Výdaje sektoru vládních institucí podle funkcí

v % HDP	Kód ESA	Rok 2002	Rok 2003	Rok 2004	Rok 2005	Rok 2006
1. Všeobecné veřejné služby	1	5,0	5,2	5,0	5,5	5,0
2. Obrana	2	1,6	1,9	1,4	1,6	1,2
3. Veřejný pořádek a bezpečnost	3	2,1	2,2	2,2	2,2	2,2
4. Ekonomické záležitosti	4	8,6	8,4	7,5	7,0	7,0
5. Ochrana životního prostředí	5	1,0	1,2	1,1	1,2	1,2
6. Bydlení a společenská infrastruktura	6	0,7	1,3	1,0	1,4	1,2
7. Zdraví	7	6,3	6,4	7,4	7,2	7,2
8. Rekreace, kultura a náboženství	8	1,3	1,3	1,2	1,2	1,3
9. Vzdělávání	9	5,2	5,2	4,8	4,8	5,0
10. Sociální věci	10	14,5	14,3	13,6	12,8	12,6
Výdaje celkem	TE	46,3	47,3	45,1	44,9	43,8

Poznámka: Celkové výdaje neodpovídají přesně aktuální verzi ročních národních účtů. Důvodem je odlišná periodičita zveřejňování hlavních agregátů ročních národních účtů (pololetně v dubnu a říjnu) a výdajů sektoru vládních institucí podle funkcí (jednou ročně v prosinci).

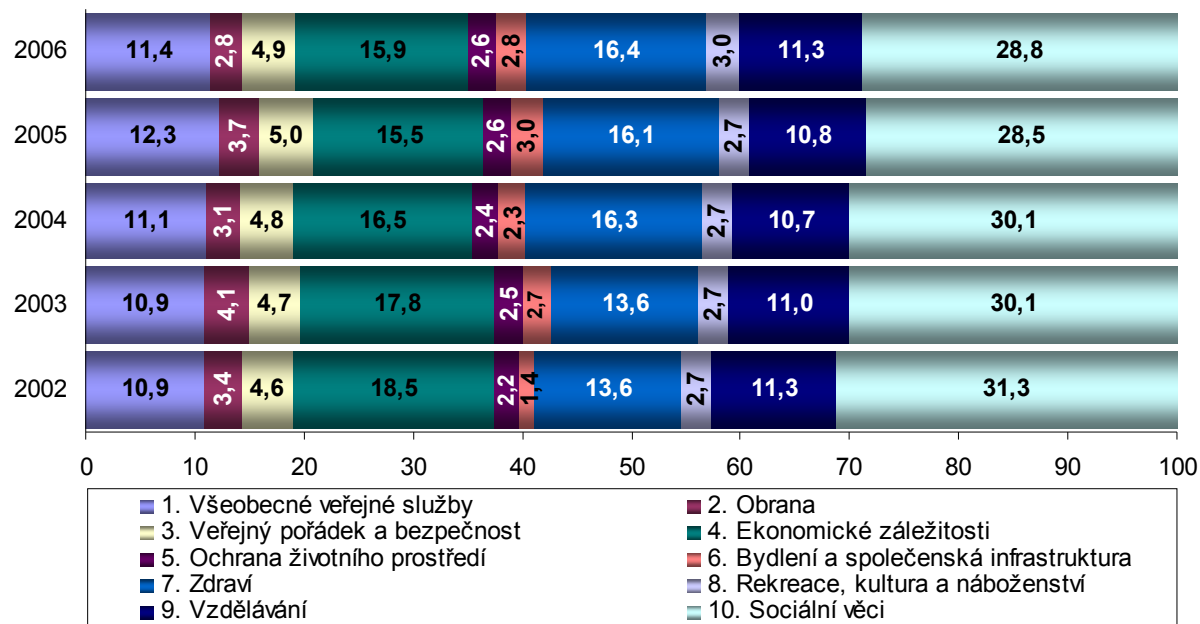
Zdroj: ČSÚ

5 Kvalita veřejných financí – příjmy a výdaje

Graf 5.1 zachycuje strukturu výdajů vládního sektoru institucí podle funkcí (COFOG), patrný je pokles podílu v položkách ekonomické záležitosti a obrana. Opačný trend, tj. zvyšování podílu na celkových veřejných výdajích, naopak zaznamenala položka zdraví.

Graf 5.1: Vládní výdaje podle funkcí

(% celkových výdajů)

Zdroj: ČSÚ

6 Udržitelnost veřejných financí

6.1 Vládní strategie

Dlouhodobá udržitelnost patří mezi slabá místa veřejných financí. Největší riziko představuje očekávaný demografický vývoj, který v následujících několika dekádách poměrně dramaticky zvýší podíl osob důchodového věku na ekonomicky aktivní populaci. Vláda se průběžně problémem stárnutí populace a jeho dopady na dlouhodobou udržitelnost veřejných financí zabývá.

Důchodový systém

Postup řešení problematiky důchodového systému je rozdělen do tří fází. Návrh opatření pro první fázi byl schválen v létě 2008 a obsahuje stabilizující parametrické úpravy současného průběžně financovaného systému. Mezi hlavní úpravy patří pokračování ve zvyšování důchodového věku současným tempem postupně až na 65 let¹¹, sjednocení věku pro nárok na „trvalý“ vdovský nebo vdovecký důchod s vazbou na důchodový věk a transformace plného invalidního důchodu na důchod starobní při dosažení věku 65 let. Dále bylo schváleno prodloužení minimální délky doby pojištění, omezení jejích náhradních dob, byla upravena současná definice invalidity a vznikl zvláštní účet rezervy pro důchodovou reformu (detailně viz box 6.1).

Druhá připravovaná fáze přinese oddělení majetku akcionářů a klientů u systému dobrovolného důchodového připojištění a jeho další úpravy směřující ke zvýšení motivace klientů a participace zaměstnavatelů na podpoře důchodového připojištění. Zavedena bude i garance minimálního příjmu důchodců ve výši životního minima.

V rámci třetí fáze se uvažuje o vytvoření dalšího spořicího pilíře důchodového systému, který by byl buď založen na možnosti se v určité míře vyvázat ze státního průběžného systému (opt-out), nebo by se stal od určité doby pilířem povinným.

Zdravotnictví

Reforma zdravotnictví je rovněž rozdělena do více fází. První část, která byla v roce 2007 zahájena a začleněna do souhrnu opatření ke stabilizaci veřejných financí, byla popsána detailně v loňské aktualizaci KP. V roce 2008 byly schváleny některé dílčí úpravy v systému regulačních poplatků (viz Box 6.1). Od 1. 1. 2009 se zvažuje od poplatků u lékaře dále osvobodit děti do 6 let a u dětí do 15 let snížit roční limit na vybrané poplatky a doplátky za léky z 5000 Kč na 3000 Kč.

V současnosti jsou v legislativním procesu návrhy zákonů obsahující konkrétní systémové změny směřující mimo jiné k zpřehlednění zdravotnické terminologie, k posílení rovné soutěže poskytovatelů zdravotních služeb stanovením jednotných podmínek pro poskytování těchto služeb, k vyjasnění postavení poskytovatele a pacienta a jejich vzájemných vztahů

---

¹¹ Věková hranice 65 let se vztahuje na muže a ženy s maximálně jedním dítětem. Nadále zůstává diferencovaná věková hranice pro ženy dle počtu dětí: pro ženy se dvěma dětmi je cílová hranice 64 let, se třemi dětmi 63 let a se čtyřmi a více dětmi 62 let.

zejména s cílem posílení zájmů a práv pacienta a ke zvýšení kvality péče a bezpečí pacienta vyšším a účinnějším monitoringem a kontrolou. Další část nově připravované legislativy zaměřená na rozvoj systému veřejného zdravotního pojištění, vyjasnění nároků pojištěnce ze systému pojištění včetně stanovení limitů dostupnosti péče, postavení a úpravu zdravotních pojišťoven s cílem jejich transparentnějšího fungování a větší zodpovědnosti managementu a posílení dohledu nad hospodařením zdravotních pojišťoven i plněním jejich povinností vůči pojištěncům je již připravená a čeká na zahájení legislativního procesu. Konkrétní řešení zde uvažovaná se pravděpodobně promítnou do zákonů nejdříve od 1. 1. 2010.

Cílem reformních zákonů je zvýšit konkurenci mezi poskytovateli zdravotních služeb i mezi zdravotními pojišťovnami použitím tržních mechanismů. Tím by mělo dojít ke zefektivnění financování a poskytování zdravotní péče.

Box 6.1: Úpravy v oblasti zdravotnictví a důchodového systému

Zdravotnictví

Od 1. 9. 2008 nabyl účinnosti zákon, kterým dochází k dílčí úpravě v systému regulačních poplatků. Od regulačního poplatku byla osvobozena ústavní péče o narozené děti (od narození do propuštění z ústavního zařízení) a dárci orgánů. Tato dílčí úprava povinnosti se týká malého okruhu osob.

Důchodový systém

V první etapě důchodové reformy bylo schváleno pokračovat v procesu postupného zvyšování důchodového věku. U pojištěnců narozených po roce 1968 bude činit důchodový věk 65 let pro muže a ženy, které vychovaly nejvýše jedno dítě. Pro ženy narozené po roce 1968, které vychovaly 2, 3 nebo alespoň 4 děti bude věková hranice pro odchod do starobního důchodu činit 64, 63 resp. 62 let. V souladu s prodloužováním věku pro odchod do důchodu se rovněž zvyšuje hranice pro nárok na „trvalý“ vdovský/vdovecký důchod v konečné fázi na 61 let, dále pak hranice pro nárok na starobní důchod při kratší době pojištění na důchodový věk v konečné fázi na 70 let. Dalším opatřením je změna invalidních důchodů na starobní důchod při dosažení věku 65 let s účinností od roku 2010.

Dalším opatřením je postupné prodloužení potřebné doby pojištění pro nárok na starobní důchod z 25 na 35 let od roku 2010 (a to včetně náhradních dob pojištění), resp. na 30 let pojištění (tj. pouze doba, za kterou bylo zapláceno pojistné). Zachovává se ovšem možnost vzniku nároku na starobní důchod i při získání kratší doby pojištění, avšak tato potřebná kratší doba pojištění se rovněž prodlouží z 15 na 20 let. Náhradní doby pojištění se budou až na několik výjimek hodnotit pro nárok na důchod v rozsahu 80 %, náhradní doba pojištění za studium se ruší.

Jako opatření ke zvýšení flexibility na trhu práce bude s účinností od roku 2010 umožněna po vzniku nároku na starobní důchod při výdělečné činnosti výplata poloviny starobního důchodu s tím, že za každých 180 kalendářních dnů této výdělečné činnosti se zvýší procentní výměra starobního důchodu o 1,5 % výpočtového základu. Současně se ruší podmínka stanovená pro nárok na výplatu starobního důchodu vedle příjmu z výdělečné činnosti spočívající v nutnosti sjednat pracovníprávní vztah nejdéle na dobu jednoho roku.

V oblasti invalidních důchodů se ruší dělení invalidity na plnou invaliditu a částečnou invaliditu (a tedy i dělení invalidních důchodů na plně invalidní a částečně invalidní) a zavádí se jeden typ invalidity (a tedy i jeden druh invalidního důchodu) ve třech stupních v závislosti na procentním poklesu pracovní schopnosti pojištěnce. První stupeň se týká snížení pracovní schopnosti nejméně o 35 % a nejvýše o 49 %, u druhého stupně jde o pokles nejméně o 50 % a nejvýše o 69 % a konečně ve třetím stupni pak o pokles nejméně o 70 %. Výše procentní výměry invalidního důchodu bude činit za každý celý rok doby pojištění u invalidního důchodu přiznaného pro invaliditu prvního stupně 0,5 % výpočtového základu, u druhého stupně 0,75 % výpočtového základu a u třetího stupně 1,5 % výpočtového základu. Odhaduje se, že do invalidity prvního stupně bude zařazeno cca 74 až 75 % pojištěnců, kteří jsou nyní částečně invalidní (důsledkem bude snížení dosavadního důchodu). Do invalidity druhého stupně by bylo zařazeno cca 24 až 25 % pojištěnců, kteří jsou nyní částečně invalidní.

6.2 Fiskální důsledky stárnutí – dlouhodobé projekce

Analýza dlouhodobého vývoje veřejných výdajů na bázi předpokladu neměnných politik vychází ze střednědobého makroekonomického a fiskálního scénáře do roku 2011 prezentovaného v předchozích kapitolách a v dalším období ze společných předpokladů diskutovaných Skupinou pro stárnutí populace (AWG) při EPC. Při analýze se tudíž pracuje s nově schválenými předpoklady o demografii (EUROPOP2008) a makroekonomickým rámcem, v dlouhém období konzistentním pro země EU. Horizont projekcí byl prodloužen do roku 2060.

Tabulka 6.1: Makroekonomické předpoklady projekcí

v % HDP	Rok 2007	Rok 2010	Rok 2020	Rok 2030	Rok 2040	Rok 2050	Rok 2060
Růst produktivity práce	4,1	3,8	2,9	1,8	1,7	1,7	1,7
Reálný růst HDP	6,6	4,4	2,5	1,4	0,9	0,7	1,1
Míra participace mužů (ve věku 15 - 64)	78,3	78,7	81,0	78,8	78,5	79,0	78,9
Míra participace žen (ve věku 15 - 64)	61,6	63,3	66,7	66,0	66,0	67,8	68,1
Celková míra participace (ve věku 15 - 64)	70,0	71,0	73,9	72,5	72,3	73,5	73,5
Míra nezaměstnanosti	5,3	4,6	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5
Podíl populace starší 65 let na celkové populaci	14,4	15,4	20,2	22,9	26,3	30,9	33,4

Zdroj: MF ČR, AWG

Výsledky, které shrnuje Tabulka 6.2, ve srovnání s předchozími lety zahrnují pozitivní efekty první fáze důchodové reformy, spočívající zejména v dalším prodlužování věkové hranice, rozdělení invalidních důchodů ze dvou do tří skupin a administrativním překvalifikování invalidních důchodců na starobní po dosažení věku 65 let. Poslední z uvedených opatření má neutrální výdajové dopady.

Tabulka 6.2: Dlouhodobá udržitelnost veřejných financí

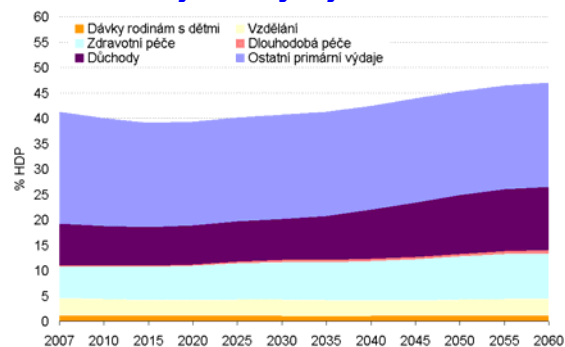
v % HDP	Rok 2007	Rok 2010	Rok 2020	Rok 2030	Rok 2040	Rok 2050	Rok 2060
Celkové výdaje	42,4	41,1	40,1	41,8	44,6	49,5	54,5
z toho: Výdaje závisející na věkové struktuře	19,2	18,7	18,8	20,1	21,9	24,8	26,5
Důchody	8,2	7,7	7,7	8,1	9,6	11,5	12,4
Důchody v rámci sociálního zabezpečení	8,2	7,7	7,7	8,1	9,6	11,5	12,4
Starobní a předčasné důchody (55+)	7,5	7,1	7,1	7,4	9,0	10,9	11,8
Ostatní důchody (do 54)	0,7	0,6	0,6	0,7	0,6	0,6	0,6
Zaměstnanecké důchody	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zdravotní péče	6,3	6,3	6,7	7,3	7,8	8,5	8,9
Dlouhodobá péče	0,2	0,3	0,3	0,4	0,5	0,5	0,7
Vzdělání	3,6	3,4	3,1	3,3	3,1	3,1	3,4
Ostatní výdaje závisející na věkové struktuře	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,1	1,1
z toho: Úroky	1,1	1,1	0,8	1,2	2,1	4,2	7,5
Celkové příjmy	41,4	39,6	39,0	39,0	39,0	39,0	39,0
z toho: Důchod z vlastnictví	0,8	0,7	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
z toho: Pojistné na důchodové zabezpečení	8,6	8,6	8,6	8,6	8,6	8,6	8,6
Aktiva fondů důchodového zabezpečení^(a)	0,4	2,9	13,2	22,9	26,3	9,8	0,0
z toho: Konsolidovaná aktiva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

(a) Kumulované kladné saldo důchodového účtu (aktiva fondů důchodového zabezpečení) bude mezi roky 2030 a 2040 vyčerpáno.

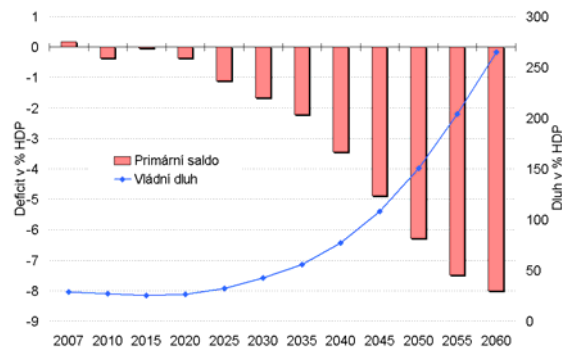
Zdroj: MF ČR

Populační změny tak mají díky těmto opatřením o něco mírnější dopady do veřejných financí. Nicméně nárůst podílu výdajů citlivých na věkovou strukturu populace na HDP dosáhne v letech 2007 – 2060 i tak 7,2 p.b. Největší měrou se na tomto nárůstu podílí neobjemnější výdaje na starobní důchody. Nárůst těchto výdajů by za předpokladu dále neměnné legislativy vedl k prohloubení primárního deficitu, růstu úrokových plateb (ze současných 1,1 % na 7,5 % HDP) a rychlé kumulaci vládního dluhu.

Graf 6.1: Projekce výdajů

Graf 6.2.: Primární deficit a dluh

Zdroj: MF ČR

Analýza identifikuje rozsah nutné fiskální konsolidace pro zajištění udržitelnosti v horizontu roku 2060. V tomto ohledu by tedy bylo třeba provést taková opatření, která by snížila podíl výdajů nebo zvýšila podíl příjmů na HDP v roce 2011 o 2,5 p.b. (tzv. indikátor S1). To znamená, že celkové saldo vládního sektoru by mělo být v roce 2011 přebytkové v rozsahu 1,4 % HDP. Pokud by měla být zajištěna permanentní solventnost vládního sektoru, muselo by v roce 2011 dojít k fiskální korekci dokonce ve výši 6,0 % HDP (tzv. indikátor S2).

Tabulka 6.3: Rozsah nutné fiskální konsolidace

% HDP	Rok 2011	Rok 2012	Rok 2013
1. Příjmy	39,0	39,0	39,0
2. Primární výdaje	39,1	39,1	39,1
3. Primární saldo (1-2)	-0,1	-0,1	-0,1
4. Rozsah permanentní fiskální konsolidace S1 ⁽¹⁾	2,5	2,6	2,7
5. Udržitelné primární saldo (3+4)	2,4	2,5	2,6
6. Udržitelné celkové saldo	1,4	1,8	1,9
Rozsah permanentní fiskální konsolidace S2 ⁽²⁾	6,0	6,1	6,2

⁽¹⁾ Permanentní fiskální konsolidace S1 vyjadřuje, o kolik % HDP je nutno trvale (od daného roku) zvýšit daně nebo snížit výdaje, aby vládní dluh na konci horizontu projekce činil 60 % HDP.

⁽²⁾ Permanentní fiskální konsolidace S2 je obdobou pro nekonečný časový horizont.

Zdroj: MF ČR

V analýze udržitelnosti došlo ke zlepšení, které je možné přičíst uvedeným reformním opatřením¹², zejména zvyšování věkové hranice pro odchod do starobního důchodu.

¹² Výsledky uvedené v minulém KP nejsou však beze zbytku srovnatelné s letošními z důvodu mírně optimističtějších dlouhodobých makroekonomických a demografických předpokladů. Rovněž byl prodloužen horizont dlouhodobých projekcí o 10 let do roku 2060, což v optice indikátorů udržitelnosti prodlužuje čas pro fiskální konsolidaci.

7 Změny institucionálního rámce fiskální politiky

7.1 Střednědobý horizont rozpočtového procesu

V první polovině tohoto desetiletí uskutečnila ČR řadu reformních kroků, které do rozpočtového procesu vnesly střednědobý horizont. Bylo zavedeno střednědobé fiskální cílení a začaly se sestavovat střednědobé výdajové rámce (od roku 2004, podrobný popis viz minulé programy). To přispělo k formulování střednědobé výdajové politiky státního rozpočtu a státních fondů. Informaci o fungování těchto nástrojů vláda předkládá pravidelně při schvalování státního rozpočtu Poslanecké sněmovně Parlamentu společně s rozpočtovou dokumentací.

Sestavování výdajových rámců tvoří dnes již nedílnou součást rozpočtové legislativy a obsahuje také povinnost vlády vysvětlit jejich případné nedodržení. Přesto byly v minulosti výdajové limity zvyšovány nad rámec zákonem povolených úprav.

Souhrn reformních opatření uskutečňovaných od začátku roku 2008 sice neobsahuje kroky směřující k posílení závaznosti a vynutitelnosti fiskálních pravidel, nicméně explicitně deklaruje princip nepřekročitelnosti výdajových rámců jako jeden z hlavních fiskálních nástrojů pro fiskální konsolidaci. Dodržování výdajových rámců je silně závislé na veřejné kontrole a poskytovaných transparentních informacích. Ministerstvo financí proto pravidelně vyhodnocuje jejich dodržování ve své publikaci Fiskální výhled ČR.

7.2 Rezervní fondy

Od roku 2008 došlo k ukončení možnosti převodů neutracených prostředků do rezervních fondů. Tvorba rezerv a jejich čerpání rozpočtovými jednotkami ke krytí dodatečných výdajů výrazným způsobem zkreslovaly saldo vládního sektoru, což znesnadňovalo vytváření rozpočtové politiky a dodržování stanovených fiskálních cílů. Vlivem realizovaných hotovostních převodů dále docházelo k narušování efektivní dluhové politiky státu a neúměrnému nárůstu nákladů dluhové služby.

Toto nahrazení hotovostních převodů do rezervních fondů nároky povede k efektivnějšímu financování deficitu státního rozpočtu. Dále pak přijatá novela rozpočtových pravidel vládě umožní na základě jejího rozhodnutí snížit výši vzniklých nároků. Nevyčerpané prostředky v rezervních fondech organizačních složek státu budou na konci roku 2008 tvořeny zejména zdroji určenými na výdaje spolufinancované z rozpočtu EU.

7.3 Místní vládní instituce

Vedle zmíněných opatření implementovaných v minulosti na úrovni centrální vlády je připravován nový postup pro monitorování a hodnocení hospodaření obcí a jimi zřízených příspěvkových organizací.

Subsektor místní vlády představuje významnou část sektoru vládních institucí. Přitom může stát zasahovat do hospodaření obcí jen velmi omezeným způsobem. Nový monitorovací postup bude probíhat na základě systému vzájemně provázaných indikátorů inspirovaných finanční analýzou používanou v podnikové sféře. Hlavní pozornost je věnována tzv. monitorujícím ukazatelům – věřitelskému riziku a celkové likviditě. Ty jsou doplněny souborem ukazatelů sloužících jako podpora pro objektivní hodnocení stavu hospodaření obcí.

Pro monitorující ukazatele jsou vytvořeny intervaly indikující zvýšená rizika spojená s hospodařením obcí a jejich příspěvkových organizací. Obce, jejichž hospodaření bude shledáno jako neuspokojivé, budou osloveny dopisem ministra financí a požádány o zdůvodnění. Seznam těchto obcí bude také zaslán příslušným vyšším územním samosprávným celkům. Informace o výsledku bude dále předkládána vládě. Všechny datové zdroje nezbytné pro výpočet těchto ukazatelů budou volně přístupné na internetových stránkách Ministerstva financí. Poprvé by měl být monitoring hospodaření jednotlivých obcí proveden za rok 2008.

7.4 Transformační instituce a autonomní vládní agentury

Po ukončení činnosti Fondu národního majetku a České konsolidační agentury byla v prvním čtvrtletí roku 2008 ukončena činnost společnosti Česká inkasní, která v minulosti realizovala například transformaci Československé obchodní banky. Jejím výhradním posláním byla deblokace nebonitních a nedobytných pohledávek a finanční restrukturalizace vybraných subjektů.

V polovině roku 2008 vláda také schválila ukončení činnosti Státního fondu kultury České republiky, jehož činnost byla od počátku jeho existence omezena nedostatkem vlastních finančních zdrojů. Dochází tak k postupnému snižování fragmentace vládního sektoru a k postupnému rušení výdajových center s nedostatečnými vlastními zdroji financování své činnosti.

7.5 Zjednodušení daňového systému

Vedle postupného snižování daňové zátěže patří mezi hlavní cíle reformy veřejných financí zjednodušování daňového systému. Postupně by měl být sloučen výběr daní, cel a pojistného na veřejnoprávní pojištění.

Stěžejní principy připravovaných změn vycházejí z doporučení a závěrů technické mise Světové banky uskutečněné v roce 2008. Mělo by dojít k vytvoření jednotné a integrované soustavy orgánů, která převezme současné kompetence daňové a celní správy a rozšíří je o pravomoc k výběru povinného sociálního pojistného a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a povinného zdravotního pojištění.

Daňová a celní správa by současně měly projít výraznou modernizací. Cílovým stavem je sjednocení správy všech daní, cel a výběru veřejnoprávního pojistného do jedné instituce. Občanům by mělo napomoci sjednocení formulářů pro daňová přiznání a placení všech daní a pojistného na jeden účet. Vytvořen by také měl být specializovaný daňový a celní úřad pro velké a specifické daňové subjekty.

Sjednocení výběru daní, cel a pojistného do jednoho místa významně zjednoduší administrativu ve vztahu k daňovému poplatníkovi, sníží byrokratickou zátěž a zlepší vnímání povinných plateb. Výsledkem bude celkové zpřehlednění systému daní, cel a pojistného a zlepšení dostupnosti a zkvalitnění služeb pro veřejnost. Posílena by měla být také elektronická komunikace s klienty. To sníží přímé administrativní náklady spojené s výběrem daňových příjmů, a rovněž sníží nepřímé tzv. vyvolané administrativní náklady daňových poplatníků. Sloučení orgánů daňové a celní správy by mělo proběhnout od 1. ledna 2010 a výběru daní a pojistného na veřejnoprávní pojištění od 1. ledna 2012.

7.6 Opatření pro regulaci a řízení fiskálních rizik

K výraznému pokroku dochází v posledním období v oblasti budování metodické podpory v rámci procesu partnerství veřejného a soukromého sektoru (tzv. PPP). Ministerstvo financí zpracovalo a ve spolupráci s externími subjekty připravuje řadu metodických pokynů. Některé z nich již byly publikovány na jeho internetových stránkách (např. Zobrazení PPP projektů v dokumentaci státního rozpočtu, Metodika hodnocení kvantitativních aspektů hodnoty za peníze v projektech PPP, Řízení rizik v projektech PPP atd.). Řada dalších metodických podpůrných dokumentů je ve fázi zpracování.

Dané metodické materiály jsou doprovázeny souborem seminářů a přednášek pro pracovníky odvětvových ministerstev i zástupce z vyšších územních samosprávných celků a významných municipalit.

Ministerstvo financí také v rámci rozpočtové dokumentace státního rozpočtu začalo v zájmu maximální fiskální obezřetnosti a transparentnosti uvádět vyčíslení dlouhodobých fiskálních dopadů připravovaných pilotních projektů PPP (i doposud vládou neschválených) na hospodaření státního rozpočtu a státních fondů.

7.7 Státní pokladna

K lepšímu řízení veřejných financí a finančních rizik by měla přispět realizace vládou schváleného projektu státní pokladny. Cílem projektu je vytvoření integrovaného informačního plně automatizovaného systému, který bude zaměřen na podporu procesů a činností státní pokladny.

Byl schválen harmonogram implementace s termínem provozu od roku 2010. V první fázi budou do systému zahrnuty organizační složky státu a příspěvkové organizace. Činnost státní pokladny bude spočívat v adresném plánování, evidenci a realizaci příjmů a výdajů státu; okamžitým účetním zachycení jakéhokoli pohybu při nakládání s aktivy a pasivy státu; zavedení automatizovaných finančních a řídicích kontrol při vynakládání prostředků státního rozpočtu a dále ve výkaznictví o hospodaření státu. V současné době jsou již známy výsledky výběrového řízení, které vyhlásilo Ministerstvo financí na dva subsystémy integrovaného informačního systému státní pokladny.

7.8 Programové rozpočtování

ČR dlouhodobě usiluje o zohlednění hlediska účelnosti a efektivnosti vynaložených výdajů do rozpočtového procesu s cílem přispět k jeho optimalizaci. K tomu by měly sloužit úpravy stávajícího systému programového financování reprodukce majetku a zavádění výkonově a cílově orientovaného rozpočtování u všech výdajů státního rozpočtu. Jeho součástí budou také kontrolní a hodnotící mechanismy.

Rozpočtování prostřednictvím výdajových bloků bude založeno na jednoznačném stanovení cílů, kterých má být danými činnostmi dosaženo a které jsou měřitelné pomocí předem definovaných ukazatelů. Cíle budou stanovovány na rozpočtový rok a minimálně na další dva následující roky.

V současné době jsou připravovány změny zákonných norem pro transformaci současného programového financování a pro vypracování střednědobého výhledu státního rozpočtu, které by měly nabýt účinnosti k 1. 1. 2009. Již v roce 2009 se předpokládá pilotní aplikace metodiky cílově orientovaného rozpočtování při sestavování rozpočtu u kapitoly Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy na určitý úsek regionálního školství. Tento příklad bude následně využit jako metodická pomůcka pro ostatní kapitoly státního rozpočtu.

8 Přílohy

8.1 Tabulková příloha

Zdroje: ČSÚ, ČNB, MF ČR

Tabulka 8.1: Ekonomický růst
(z čtvrtletních účtů, úroveň v mlđ. CZK, přírůstek v %)

	kód ESA	Rok 2007	Rok 2007	Rok 2008	Rok 2009	Rok 2010	Rok 2011
		úroveň ¹⁾	přírůstek	přírůstek	přírůstek	přírůstek	přírůstek
1. Reálný HDP	B1*g	3427	6,6	4,4	3,7	4,4	5,2
2. Nominální HDP	B1*g	3551	10,4	6,9	5,8	7,4	7,7
Složky reálného HDP							
3. Výdaje na konečnou spotřebu domácností	P.3	1660	5,9	3,3	3,9	4,2	4,2
4. Výdaje na konečnou spotřebu vládních institucí	P.3	688	0,5	1,1	0,5	0,0	0,0
5. Tvorba hrubého fixního kapitálu	P.51	838	5,8	5,1	4,5	6,2	7,0
6. Změna stavu zásob a čisté pořízení cenností (% HDP)	P.52+P.53	96	2,7	1,6	1,9	1,7	1,7
7. Vývoz zboží a služeb	P.6	2822	14,6	11,6	7,1	9,3	10,7
8. Dovoz zboží a služeb	P.7	2676	13,8	9,3	7,1	8,8	9,7
Příspěvek k růstu HDP v %							
9. Domácí poptávka (efektivní)			4,4	3,0	3,1	3,6	3,7
10. Změna stavu zásob a čisté pořízení cenností	P.52+P.53		1,1	-0,9	0,2	0,0	0,0
11. Saldo dovozu a vývozu zboží a služeb	B.11		1,1	2,2	0,4	0,9	1,5

¹⁾ reálné úrovně v cenách 2006

²⁾ v běžných cenách

Tabulka 8.2: Cenový vývoj
(v %)

	kód ESA	Rok 2007	Rok 2007	Rok 2008	Rok 2009	Rok 2010	Rok 2011
		úroveň ¹⁾	přírůstek	přírůstek	přírůstek	přírůstek	přírůstek
1. Deflátor HDP		118,6	3,6	2,4	2,1	2,9	2,4
2. Deflátor spotřeby domácností		114,0	2,8	5,8	2,5	2,8	2,2
3. HICP		105,1	3,0	6,4	2,9	3,0	2,5
4. Deflátor spotřeby vlády		131,9	3,7	3,7	2,7	3,0	3,0
5. Deflátor investic		104,3	2,2	1,9	0,7	0,7	0,7
6. Deflátor vývozu (zboží a služeb)		93,6	0,2	-5,6	1,2	3,3	2,0
7. Deflátor dovozu (Zboží a služeb)		88,6	-1,0	-4,3	1,4	2,5	1,6

¹⁾ rok 2000=100, pro HICP rok 2005 = 100

Tabulka 8.3: Vývoj trhu práce

	kód ESA	Rok	Rok	Rok	Rok	Rok	Rok
		2007	2007	2008	2009	2010	2011
		úroveň	přírůstek	přírůstek	přírůstek	přírůstek	přírůstek
1. Zaměstnanost (tis. osob) ¹⁾		5162	1,8	1,7	0,7	0,3	0,3
2. Zaměstnanost (mld. odpracovaných hodin) ²⁾		10,06	1,0	0,8	0,2	0,2	0,2
3. Míra nezaměstnanosti (%) ³⁾		5,3	5,3	4,4	4,4	4,6	4,7
4. Produktivita práce na osobu (tis. CZK/osobu) ⁴⁾		664	4,7	2,6	2,9	4,1	4,9
5. Hodinová produktivita práce (CZK/hod) ⁵⁾		341	5,5	3,6	3,5	4,3	5,0
6. Náhrady zaměstnancům (mld. CZK)	D.1	1513	9,1	9,1	8,0	6,9	7,5
7. Náhrady na zaměstnance (tis. CZK/osobu)		358	7,1	7,3	7,3	6,7	7,3

¹⁾ Zaměstnaná populace, domácí pojetí definice národních účtů

²⁾ Definice podle národních účtů

³⁾ Harmonizovaná definice, Eurostat; úroveň

⁴⁾ Reálný HDP na zaměstnanou osobu (v cenách roku 2006)

⁵⁾ Reálný HDP na odpracovanou hodinu (v cenách roku 2006)

Tabulka 8.4: Rozklad změny čisté finanční pozice

% HDP	kód ESA	Rok	Rok	Rok	Rok	Rok
		2007	2008	2009	2010	2011
1. Změny čisté finanční pozice vůči nerezidentům	B.9	-0,8	-1,0	-0,5	0,4	1,2
<i>z toho</i>						
- Bilance zboží a služeb		5,0	5,4	5,4	6,7	8,1
- Bilance primárních důchodů a transferů		-6,5	-7,8	-7,5	-8,0	-8,6
- Bilance kapitálových transferů		0,7	1,3	1,6	1,7	1,6
2. Změny čisté finanční pozice soukromého sektoru	B.9	0,2	0,2	1,1	1,9	2,4
3. Změny čisté finanční pozice vlády	EDP B.9	-1,0	-1,2	-1,6	-1,5	-1,2
4. Statistická diskrepance		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Tabulka 8.5: Vývoj rozpočtu vládního sektoru

	kód ESA	Rok 2007	Rok 2007	Rok 2008 (1)	Rok 2009 (2)	Rok 2010 (2)	Rok 2011 (2)
		mld. Kč	% HDP	% HDP	% HDP	% HDP	% HDP
Čisté půjčky (+)/výpůjčky (-) (EDP B.9) podle subsektorů							
1. Vládní instituce	S.13	-34,9	-1,0	-1,2	-1,6	-1,5	-1,2
2. Ústřední vládní instituce	S.1311	-69,3	-2,0	-1,6	-1,7	-1,5	-1,2
3. Státní vládní instituce	S.1312	-	-	-	-	-	-
4. Místní vládní instituce	S.1313	18,3	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0
5. Fondy sociálního zabezpečení	S.1314	16,1	0,5	0,3	0,1	0,0	0,0
Vládní instituce (S.13)							
6. Celkové příjmy	TR	1 470,3	41,7	41,0	40,6	39,6	39,0
7. Celkové výdaje ⁽³⁾	TE	1 505,2	42,6	42,2	42,2	41,1	40,2
8. Saldo	EDP B.9	-34,9	-1,0	-1,2	-1,6	-1,5	-1,2
9. Úroky placené ⁽³⁾	EDP D.41	40,9	1,2	1,3	1,3	1,2	1,1
10. Primární saldo		6,1	0,2	0,0	-0,3	-0,4	-0,1
11. Jednorázová a jiná přechodná opatření		-10,2	-0,3	-0,1	0,0	0,0	0,0
Příjmové položky							
12. Daňové příjmy		714,2	20,2	19,5	19,4	18,9	18,6
12a. Daně z výroby a z dovozu	D.2	385,4	10,9	11,2	11,1	10,8	10,4
12b. Běžné daně z důchodů, jmění a jiné	D.5	328,0	9,3	8,3	8,3	8,1	8,2
12c. Kapitálové daně	D.91	0,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
13. Sociální příspěvky	D.61	576,7	16,3	16,2	15,7	15,3	15,1
14. Důchod z vlastnictví	D.4	29,1	0,8	1,0	0,8	0,7	0,5
15. Ostatní		150,3	4,3	4,4	4,6	4,7	4,8
16. Celkové příjmy	TR	1 470,3	41,7	41,0	40,6	39,6	39,0
p.m.: Daňová kvóta		1 290,9	36,6	35,7	35,1	34,2	33,7
Výdajové položky							
17. Náhrady zaměstnancům	D.1	268,6	7,6	7,3	7,1	6,9	6,8
18. Meziúčetba	P.2	219,2	6,2	6,0	5,6	5,1	4,8
19. Sociální platby		640,8	18,2	17,8	17,9	17,5	17,0
19a. Naturální sociální dávky poskytované tržními výrobci	D.6311, D.63121, D.63131	187,1	5,3	5,3	5,4	5,4	5,3
19b. Sociální dávky jiné než naturální	D.62	453,7	12,9	12,4	12,4	12,1	11,8
20. Úroky ⁽³⁾	EDP D.41	40,9	1,2	1,3	1,3	1,2	1,1
21. Dotace	D.3	62,5	1,8	1,8	1,8	1,7	1,7
22. Tvorba hrubého fixního kapitálu	P.51	165,9	4,7	4,8	5,2	5,3	5,4
23. Ostatní		107,3	3,0	3,2	3,4	3,4	3,5
24. Celkové výdaje ⁽³⁾	TE	1 505,2	42,6	42,2	42,2	41,1	40,2
p.m.: Vládní spotřeba (nominální)	P.3	718,5	20,4	19,8	19,4	18,6	17,8

(1) Odhad

(2) Výhled

(3) Výdaje jsou upraveny o úroky ze swapových operací, tak aby platilo TR-TE = EDP B.9

Tabulka 8.6: Vývoj dluhu vládního sektoru

v % HDP	Rok 2007	Rok 2008 (1)	Rok 2009 (2)	Rok 2010 (2)	Rok 2011 (2)
1. Hrubý dluh	28,9	28,8	27,9	26,8	25,5
2. Změna podílu hrubého dluhu	-0,7	-0,1	-0,9	-1,0	-1,3
Příspěvky ke změně hrubého dluhu					
3. Primární saldo	-0,2	0,0	0,4	0,4	0,1
4. Úroky	1,1	1,2	1,2	1,1	1,0
5. Nominální růst HDP	-2,6	-2,0	-1,6	-1,9	-1,9
6. Ostatní faktory působící na úroveň dluhu	1,0	0,7	-1,0	-0,6	-0,6
- Rozdíl mezi hotovostním a akruálním přístupem	-0,4	-0,2	-0,1	-0,1	0,0
- Čistá akumulace finančních aktiv	1,5	1,0	-0,9	-0,6	-0,6
z toho: Privatizační příjmy	0,4	0,7	1,9	0,0	0,0
- Přecenění a ostatní faktory	-0,1	-0,2	0,0	0,0	0,0
p.m. implicitní úroková míra z dluhu	3,9	4,2	4,3	4,2	4,1
7. Likvidní finanční aktiva	-	-	-	-	-
8. Čistý finanční dluh	-	-	-	-	-

(1) Odhad

(2) Výhled

Tabulka 8.7: Cyklický vývoj

v % HDP	Kód ESA	Rok 2007	Rok 2008 (1)	Rok 2009 (2)	Rok 2010 (2)	Rok 2011 (2)
1. Růst HDP ve stálých cenách (%)		6,6	4,4	3,7	4,4	5,2
2. Saldo vládního sektoru	EDP B.9	-1,0	-1,2	-1,6	-1,5	-1,2
3. Úroky	EDP D.41	1,1	1,2	1,2	1,1	1,0
4. Jednorázová a jiná přechodná opatření		-0,3	-0,1	0,0	0,0	0,0
5. Růst potenciálního HDP (%)		5,1	5,2	5,0	4,8	4,8
<i>Příspěvky:</i>						
- souhrnná produktivita výrobních faktorů		4,0	3,8	3,5	3,4	3,5
- práce		0,1	0,4	0,4	0,3	0,1
- kapitál		1,0	1,1	1,1	1,1	1,2
6. Produkční mezera		2,0	1,2	-0,1	-0,5	-0,1
7. Cyklická složka salda		0,6	0,3	0,0	-0,1	0,0
8. Cyklicky očištěné saldo (2 – 7)		-1,6	-1,6	-1,6	-1,4	-1,2
9. Cyklicky očištěné primární saldo (8 + 3)		-0,4	-0,4	-0,4	-0,3	-0,1
10. Strukturální saldo (8 – 4)		-1,3	-1,5	-1,5	-1,4	-1,1

(1) Odhad.

(2) Výhled

Tabulka 8.8: Odchyly od předchozí verze

v % HDP	kód ESA	Rok 2007	Rok 2008 (1)	Rok 2009 (2)	Rok 2010 (2)	Rok 2011 (2)
Růst reálného HDP (%)						
Předchozí aktualizace		5,9	5,0	5,1	5,3	.
Současná aktualizace		6,6	4,4	3,7	4,4	5,2
Rozdíl		0,7	-0,6	-1,4	-0,9	.
Skutečné saldo						
Předchozí aktualizace	EDP B.9	-3,4	-2,9	-2,6	-2,3	.
Současná aktualizace	EDP B.9	-1,0	-1,2	-1,6	-1,5	-1,2
Rozdíl		2,4	1,7	1,0	0,8	.
Úroveň hrubého dluhu ^(a)						
Předchozí aktualizace		30,4	30,3	30,2	30,0	.
Současná aktualizace		28,9	28,8	27,9	26,8	25,5
Rozdíl		-1,5	-1,5	-2,3	-3,2	.

(1) Odhad

(2) Výhled

Tabulka 8.9: Dlouhodobá udržitelnost veřejných financí

v % HDP	Rok 2007	Rok 2010	Rok 2020	Rok 2030	Rok 2040	Rok 2050	Year 2060
Celkové výdaje	42,4	41,1	40,1	41,8	44,6	49,5	54,5
z toho: Výdaje závislé na věkové struktuře	19,2	18,7	18,8	20,1	21,9	24,8	26,5
Důchody	8,2	7,7	7,7	8,1	9,6	11,5	12,4
Důchody v rámci sociálního zabezpečení	8,2	7,7	7,7	8,1	9,6	11,5	12,4
Starobní a předčasné důchody (55+)	7,5	7,1	7,1	7,4	9,0	10,9	11,8
Ostatní důchody (do 54)	0,7	0,6	0,6	0,7	0,6	0,6	0,6
Zaměstnanecké důchody	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zdravotní péče	6,3	6,3	6,7	7,3	7,8	8,5	8,9
Dlouhodobá péče	0,2	0,3	0,3	0,4	0,5	0,5	0,7
Vzdělání	3,6	3,4	3,1	3,3	3,1	3,1	3,4
Ostatní výdaje závislé na věkové struktuře	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,1	1,1
Úroky	1,1	1,1	0,8	1,2	2,1	4,2	7,5
Celkové příjmy	41,4	39,6	39,0	39,0	39,0	39,0	39,0
z toho: Důchod z vlastnictví	0,8	0,7	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
z toho: Pojistné na důchodové zabezpečení	8,6	8,6	8,6	8,6	8,6	8,6	8,6
Aktiva fondů důchodového zabezpečení	0,4	2,9	13,2	22,9	26,3	9,8	0,0
z toho: Konsolidovaná aktiva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Růst produktivity práce	4,1	3,8	2,9	1,8	1,7	1,7	1,7
Reálný růst HDP	6,6	4,4	2,5	1,4	0,9	0,7	1,1
Míra participace mužů (ve věku 15 - 64)	78,3	78,7	81,0	78,8	78,5	79,0	78,9
Míra participace žen (ve věku 15 - 64)	61,6	63,3	66,7	66,0	66,0	67,8	68,1
Celková míra participace (ve věku 15 - 64)	70,0	71,0	73,9	72,5	72,3	73,5	73,5
Míra nezaměstnanosti	5,3	4,6	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5
Podíl populace starší 65 let na celkové populaci	14,4	15,4	20,2	22,9	26,3	30,9	33,4

Tabulka 8.10: Základní předpoklady

	Rok	Rok	Rok	Rok	Rok
	2007	2008	2009	2010	2011
Krátkodobá úroková míra (ČR) (roční průměr)	3,1	4,0	3,8	3,7	3,4
Dlouhodobá úroková míra (ČR) (roční průměr)	4,3	4,7	4,4	4,3	4,2
Nominální efektivní směnný kurz (2005 = 100)	106,8	118,8	118,2	120,2	123,0
Směnný kurz CZK/EUR (roční průměr)	27,8	24,9	24,7	24,2	23,7
Světový růst HDP vyjma EU	5,0	3,9	3,0	4,0	4,6
EU27 růst HDP	2,9	1,4	0,9	1,7	2,0
Růst na hlavních zahraničních trzích	6,4	4,3	3,1	4,0	4,5
Růst světového objemu dovozu (vyjma EU)	7,2	4,9	4,1	5,0	5,5
Ceny ropy (Brent, US \$/barrel)	73	113	120	115	115

Zdroje: ČSÚ, ČNB, MF ČR